

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Pohádka v předškolní výchově

Bakalářská práce

Autorka:	Martina Dusilová
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Bílková, Ph.D.
Oponent práce:	Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Martina Dusilová
Studium:	P14K0029
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce:	Pohádka v předškolní výchově
Název bakalářské práce AJ:	Fairy tail in pre-school education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na využití pohádky v předškolní výchově. Je rozdělena na dvě části. Teoretická část se zabývá pohádkou, jejím vznikem, druhy, funkcemi, způsoby podání pohádky dítěti, vlivem pohádky na dítě, vztahem dítěte k pohádce a čtenářskou připraveností v mateřské škole. Praktická část obsahuje projekt zaměřený na vhodné způsoby práce s pohádkou v mateřské škole a znalost pohádek u dětí předškolního věku.

ČÁP, J; MAREŠ, J. Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X ČEŇKOVÁ, J. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X. ČERNOUŠEK, M. Děti a svět pohádek. Praha: Albatros, 1990. ISBN80-00-00060-1 MATĚJČEK, Z. Prvních šest let ve vývoji a výchově dítěte. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1 OPRAVILOVÁ,E., GEBHARTOVÁ,V. Rok v mateřské škole. Praha: ERMAT, 2003. ISBN 80-7178-847-3 STREIT, J. Proč děti potřebují pohádky. Praha: Baltazar, 1992. ISBN 80-900307-4-2

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Bílková, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	29.2.2016

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Děkuji PhDr. Janě Bílkové, Ph.D. za odborné vedení práce, ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi při zpracování práce poskytla.

Anotace

DUSILOVÁ, Martina. *Pohádka v předškolní výchově*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 64 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zaměřuje na využití pohádky v předškolní výchově. Cílem práce je seznámení s pohádkou a charakteristika pohádky, jako vhodného vzdělávacího prostředku. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část se zabývá pohádkou, jejím vznikem, druhy, funkcemi, způsoby podání pohádky dítěti, vlivem pohádky na dítě, vztahem dítěte k pohádce a čtenářskou připraveností v mateřské škole. Praktická část obsahuje projekt zaměřený na vhodné způsoby práce s pohádkou v mateřské škole a znalost pohádek u dětí předškolního věku.

Klíčová slova: pohádka, předškolní výchova, předčtenářská gramotnost, dítě

Annotation

DUSILOVÁ, Martina. *Fairy tail in pre-school education*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 64 pp. Bachelor thesis.

Bachelor thesis focuses on the use of fairy tales in the preschool education. The point of thesis is introducing fairy tales and characterization that fairy tale is good thing for preschool education. Bachelor thesis is divided to two parts. Theory part contains fairy tale,

the creation of a fairy tale, the kind of a fairy tale, the function of a fairy tale, ways how to introduce fairy tales to children, influence of fairy tale to children, relationship to fairy tales and how are the children prepare for reading. Practice part contains project introducing convenient ways how to work with fairy tales in the kindergarten and knowledges of fairy tales.

Key words: fairy tale, preschool education, prereading skills, the child

Obsah

ÚVOD.....	8
1 Pohádka.....	9
1.1 Vývoj pohádek	9
1.2 Pohádka v historii a její vývoj.....	10
1.3 Lidová slovesnost.....	11
1.4 Lidová pohádka	12
1.5 Klasická adaptace lidových pohádek	13
1.6 Autorská adaptace lidových pohádek.....	13
1.7 Autorská pohádka.....	14
1.8 Česká autorská pohádka	14
2 Dítě v předškolní výchově	16
2.1 Dítě a pohádky	16
2.2 Děti a kouzlo pohádek.....	17
2.3 Funkce pohádek v předškolním věku.....	18
2.4 Interpretace pohádek	20
2.5 Předčtenářská gramotnost v mateřské škole	21
2.6 Pozitivní přístup ke knize.....	22
2.7 Rozvoj předčtenářské gramotnosti.....	22
3 Vytyčení problému	25
3.1 Cíle praktické části.....	25
3.2 Výzkumný vzorek	25
3.3 Výzkumné šetření.....	26
4 Projekt.....	27
4.1 Návrh projektu	28
4.2 Vzdělávací nabídka	32
4.3 Realizace projektu.....	44
4.4 Reflexe činností týdenního projektu V pohádkovém světě.....	44
4.5 Hodnocení očekávaných výstupů.....	56
5 Shrnutí.....	58
ZÁVĚR	61
6 Seznam použité literatury	62
7 Seznam použitých tabulek	64
8 Seznam použitých obrázků	64
9 Seznam použitých grafů.....	64

ÚVOD

Kouzelný svět pohádek láká už po staletí nejednoho posluchače. Dnes, stejně jako dříve, pohádka otevírá dveře fantazii a poukazuje na hodnoty v té nejčistší podobě. S příběhy, kde dobro vítězí nad zlem, se setkáváme v každém věku. První setkání v dětství umocňuje krásné pocity při předávání pohádek dalším generacím v dospělosti. Pohádka je krásná svými slovy, dokreslená naivní fantazií a propojena s minulostí. Pohádka dokáže nám dospělým přiblížit dětský svět a dítěti umožní navázat bližší vztah s dospělým. Pohádka se svou všestranností, obsáhlostí a schopností zaujmout děti stává dokonalou pomůckou při práci s dětmi v předškolním věku. Pohádka napomáhá v rozvoji osobnosti dítěte. Z výše uvedených důvodů jsem zvolila zabývat se v tématu bakalářské práce využitím pohádky v předškolním věku dítěte.

Začátek práce se zaměřuje na vznik pohádky, stručně popisuje historický vývoj od lidové slovesnosti po pohádku moderní neboli autorskou. Další část práce se zabývá významem pohádky pro dítě předškolního věku. Objasňuje vztah dítěte k pohádce, její přínos pro rozvoj dítěte. Závěr teoretické části bakalářské práce je věnován rozvoji předčtenářské gramotnosti u dětí v mateřské škole.

Hlavní náplň praktické části bakalářské práce tvoří krátkodobý projekt, zaměřený na rozvoj dítěte pomocí pohádky, který nese název „V pohádkovém světě“. Tematicky zaměřený projekt se zabývá rozvojem paměti, myšlení, komunikačních dovedností a fantazie. Projekt obsahuje všechny složky výchovy dítěte a nabídka činností je rozmanitá. Prostřednictvím projektu by děti měly získat elementární povědomí a poznatky o lidové a autorské pohádce. Projekt bude ověřen s dětmi v mateřské škole. Součástí projektu jsou činnosti na ověření získaných znalostí dětí o pohádkách a činnosti, kde děti budou reflektovat projekt.

Cílem metod přímé práce s dětmi a přímého pozorování, použitých v práci, je zjistit, které metody práce s pohádkou jsou vhodné pro předškolní vzdělávání, a které rozvíjí uvedené oblasti předčtenářské gramotnosti. Efektivita činností bude hodnocena na základě zpětné vazby od dětí, přímého pozorování zaujetí dětí při činnostech a získaných znalostí o pohádkách u dětí.

1 Pohádka

Pohádka je krátký epický smyšlený příběh, ve kterém se objevují fiktivní postavy povětšinou s nadpřirozenými či kouzelnými schopnostmi. „*Typickým znakem pohádek je zázračný obsah, nadpřirozený prostor a děj odehrávající se mimo náš čas.*“ (Čenková, 2006, s. 108). Pohádku řadíme k nejstarším žánrům lidové slovesnosti. Původně lidový žánr závislý na lidové slovesnosti je dnes určen především dětskému příjemci. Pohádka může být prozaická i veršovaná.

Pohádka je jedinečné umělecké dílo. Člověka pohádka doprovází v každé etapě života. Nejprve jako posluchače, později i jako čtenáře, obohacuje v mnoha směrech. Má poznávací, relaxační, výchovnou, i vzdělávací funkci. Svoji všestranností se pohádka stala objektem zájmu nejen literární vědy, ale také psychologie a v neposlední řadě i pedagogiky. V předškolním vzdělávání pedagogové s pohádkou nepracují jen jako s útvarem literárním. Pohádka je pro učitele i velice užitečným výchovným prostředkem, který obsahuje důležité podněty pro vnitřní růst osobnosti každého jedince. Zároveň je pohádka považována za kulturní dědictví předávané tím nejpřirozenějším způsobem – od rodičů dětem. Utužuje vztahy a vytváří náhled na svět slovesným kouzlem vyprávění a silou vnitřní imaginace.

1.1 Vývoj pohádek

Lidová ústní kultura je označována jako kolébka pohádek. Což potvrzuje i Čenková (2006, s. 107) „*Pod název pohádka se zařazují literární texty, které vznikly na základě rozmanité palety starodávných vyprávění, vstřebávajících při své pouti světem rozličné bájně představy lidstva, nadčasové životní pravdy, zejména věčnou touhu po naplnění dobra, a víru v kouzelnou moc slova.*“ Smyslem vyprávění příběhů bylo v minulosti předávat nahromaděné společenské zkušenosti dalším generacím. Pohádkové látky a motivy se objevují v hrdinské epice, pověstech či náboženské tvorbě.

H. Šmahelová ve své práci *Návraty a proměny* (1989) poukazuje na výskyt pochybných morálních vlastností pohádkových postav, erotických účinků, drastických či výrazně protináboženských projevů. Z toho můžeme odvodit, že primárním posluchačem nebylo

dítě, ale dospělý jedinec. Avšak poutavý děj obohacený o zázračné fantazijní i čarovné prvky či mluvící zvířata učinil pohádku atraktivní pro dětské posluchače.

V souvislosti s fixací pohádek do dětské literatury se můžeme zaměřit na rysy pohádek. Podle Poláka (1987) je pohádka charakteristická především v dějové napínavosti, kde se v konflikt dostává dobro se zlem a děj je zakončen šťastně či ve prospěch dobra a spravedlnosti. V mnoha pohádkách se objevuje lidský zápas s přírodou nebo se sociálními křivdami, kde se k překonání překážky hrdina dostává pomocí kouzelných a nadpřirozených bytostí, sil nebo lidské chytrosti.

Svémi rysy vyhovuje pohádka právě a převážně dětem předškolního věku.

1.2 Pohádka v historii a její vývoj

Pohádka patří dnes bezesporu k nejoblíbenějším žánrům lidové slovesnosti. V minulosti se příběhy, takzvané báchorky, předávaly ústně z generace na generaci. Ale nejednalo se jen o rodinnou či regionální záležitost. Podle Jakoba Streita v díle Proč děti potřebují pohádky (1992) se o šíření příběhů a i motivů pohádek postarali pohádkáři, bardové i potulní kněží. Lidé odjakživa milovali příběhy, kde zlo bývá odhaleno a po právu potrestáno. Návštěva potulného vypravěče byla velikou událostí pro široké okolí.

I když k šíření příběhů v minulosti docházelo ústně, důkazy o existenci a zároveň možnosti poznání pohádek poskytuje písemnictví. Písemná svědectví pohádek před 19. stoletím jsou velmi vzácná. Za nejstarší písemný záznam s motivy pohádky je považovaná pohádka O dvou bratřích, která je zaznamenaná na papyrus a datuje se do 13. století před naším letopočtem. Další egyptská dochovaná pohádka O mistrném zloději je mladší, datuje se do 5. století před naším letopočtem. Motivy kouzelné přeměny přešly i do evropské ústní kultury. V antické literatuře se objevují díla jako Apuleiův román Proměny čili Zlatý osel. S pohádkami jsou spojeny i známé Ezopovy bajky. Zde se objevuje personifikace, kterou pohádka značně využívá i dnes. (Šmahelová, 2006)

Ve středověku můžeme motivy pohádek spatřit v hrdinských eposech, rytířských románech, lidových pověstech a náboženské literatuře. Nacházíme zde i vliv orientálních zemí, jak nám dokazuje sborník pohádek Tisíce a jedné noci ze století dvanáctého. Tématika pohádek se měnila s dobou, příběhy reagovaly na momentální společenskou situaci.

Pohádky se tiskly od roku 1690. V této době byla pohádka oddychovým žánrem francouzských salónů. Významným mezníkem pohádek se stal přelom 18. a 19. Století, kdy se z pohádek stala studnice estetických a mravních hodnot. Sítil zájem o pohádky jako o umělecký výtvar lidu. Pohádky se začaly cíleně sbírat, třídít a přetvářet v literární text. Mezi nejznámější folklorní sběratele ve světě patří bratři Jacob a Wilhelm Grimmové, v české literatuře Božena Němcová a Karel Jaromír Erben.

1.3 Lidová slovesnost

Lidové texty vznikaly na základě lidových v anonymitě ztracených tvůrců, kteří do své tvorby vědomě či podvědomě vkládali nejen svůj názor na svět, ale i problémy, se kterými se potýkali. Tento text pak byl předáván dál formou vyprávění či zpěvem a vždy se obsahově obměnil na základě dobových i místních zvyklostí. Příběhy se bezesporu měnily i v ústech každého dalšího interpreta na základě jeho vlastní invence a schopnosti přednesu. S přihlédnutím na fakt, že folklorní dílo bylo závislé na povaze a paměti reprodukujícího jedince, existovalo nespočet variant příběhu původního tvůrce. Za dlouhou dobu se pomocí řetězového šíření vytvořila rozsáhlá oblast lidového umění, z kterého my dnes známe pouze tu část, kterou zaznamenali sběratelé písemně.

I když s vynálezem knihtisku docházelo k šíření literatury a vzdělanosti, lidová pohádka se stále přenášela ústní formou. V literatuře se objevovaly jen pohádkové látky, a to především ve znovuobjevených bajkách, náboženské literatuře a rytířské próze. Mezi nejpodstatnější písemnou památku s pohádkovými motivy středověku patří skladba Kronika o Bruncvíkovi, na níž Hana Šmahelová ve svém díle *Návraty a proměny* (1989) názorně vysvětluje, složitou a dlouhou cestu literárních látek k lidovým pohádkám. Od určení pohádkových motivů z původních rukopisů rytířské pověsti k přenesení do ústní kultury, přetvoření a navrácení jako lidové pohádky sběratelem.

Lidová slovesnost dává představu o tom, jaké byly názory různých sociálních vrstev na svět či na spravedlnost. Odráží v sobě tehdejší sociální citění a společenské vztahy. Lidová slovesnost je zrcadlo filozofických i estetických názorů dřívějších generací a zároveň tak i zdrojem poznání. Můžeme ji považovat za základní materiál k výchově jednoduchého povědomí kulturně-historické sounáležitosti s vlastním národem.

1.4 Lidová pohádka

Lidová pohádka je epický prozaický žánr ústní lidové slovesnosti. Je součástí literární historie národního i světového písemnictví a předmětem folkloristického bádání. Lidová pohádka je považována za jeden z předních žánrů literatury pro děti a mládež.

První dílo, které uvedlo lidovou pohádku do evropské literatury, vydal Giovanni Francesco Straparola v roce 1550. Soubor povídek s názvem *Líbezné noci* převzal autor z ústní tradice a pomocí zábavnosti, kterou v té době literatura upřednostňovala, překlenul propast mezi folklorem a literaturou. Až za dalších sto let se do srozumitelného jazyka pohádek zamiloval italský autor Giambattista Basile, který sestavil první sbírku lidových pohádek. Sběrka, která vyšla po jeho smrti, obsahuje spoustu nadpřirozených bytostí a je významná především tím, že ústní podání pohádek dostalo skutečné umělecké přetvoření v literární podobu. Další krok ve vývoji lidové pohádky je spjat se jménem Charles Perrault a jeho sbírkou jedenácti pohádek s názvem *Pohádky matky Husy*. Ve své práci se soustředil na lidovou epiku jako na prostředek, který může překonat svými motivy dosud zažitě antické náměty a vzory. Lidové pohádky považoval za umělecká díla, která mu pomohou svým půvabem vyjádřit životní názor. Velký význam přikládal mravnímu a filozofickému poselství svých pohádek.

Generace romantiků spatřovala v lidových pohádkách odraz historie a chtěla je uchovat pro další pokolení. Sběratelé vlasteneckého cítění hledali mravní a estetické ideály v minulosti vlastního národa. Tyto podněty vedly bratry Grimmy k vytvoření díla *Pohádky pro děti a domov*. Autentické záznamy lidového vyprávění Grimmů podařilo propojit folklórními látky a literaturou.

V rozsáhlé sbírce německých lidových pohádek se objevují pohádky ve své původní podobě, proto jsou tyto pohádky drsnější a syrovější například oproti Perraultovi. Zároveň bratři Jakob a Wilhelm Grimmové dbali na přenos morálních a etických hodnot a srozumitelnosti pro děti. (Šmahelová, 1989)

Pro rozdělení lidových pohádek použijí dva typy adaptací podle Hany Šmahelové.

1.5 Klasická adaptace lidových pohádek

Základem pro klasickou adaptaci lidových pohádek se stalo dílo bratří Grimmů Pohádky pro děti a domov, kde úprava sběratelů klade důraz na zachování prvků ústního podání jako památky lidové tvořivosti.

Jedním z hlavních představitelů u nás je bezesporu Karel Jaromír Erben. Mezi jeho nejzdařilejší díla patří pohádky Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Zlatovláska a Tři zlaté vlasy děda Vševěda. Více se ve svých dílech zaměřuje na estetické a ideové kvality lidových podání. Pohádkové látky sbíral Erben především na Chodsku a v Podkrkonoší. I když se soustavně věnoval sběru lidových pohádek a stal se průkopníkem vědeckého bádání českého folklóru, souborné vydání českých pohádek za svůj život nestihl. Mezi další představitele klasické adaptace lidových pohádek patří například Beneš Methoda Kulda, Josef Šimon Baar, Jan František Hruška, Josef Štefan Kubín, Jiří Horák a Oldřich Sirovátko.

Klasická adaptace lidových pohádek je historicky nejmladším typem úprav lidové pohádky. Je obsahově nadčasová, lze s ní tedy reagovat i na potřeby dnešních čtenářů.

1.6 Autorská adaptace lidových pohádek

Podstatou autorské adaptace je převaha tvůrčí individuální složky nad folklórní předlohou, stále se ale jedná o převyprávění na základě lidového podání. Mají podstatně delší tradici než klasická adaptace. Na rozdíl od pohádky autorské, kde tvůrci volně zpracovávají již jen pohádkové náměty. Jak zmiňuje Šmahelová (1989), je hranice mezi autorskou adaptací a autorskou pohádkou velmi tenká a pohyblivá.

Nejvýznamnější zástupkyní je Božena Němcová, která zjemnila pohádky po stránce obsahové i jazykové, a zároveň v nich nechala vyniknout realistické scény z lidového života. Její pohádky se vyznačují vírou v dobrého prostého člověka a štěstí. Sbírkou Národní báchorky a pověsti se stala oblíbenou a vyhledávanou četbou. Autorskou adaptaci používali i další autoři, pro které pohádky znamenaly vhodný prostředek k předávání estetických hodnot především dětským čtenářům. Mezi tyto autory patří například Václav Říha, Jan Karel Hraše, František Hrubín, Vojtěch Martínek, Karel Dvořáček, František Lazecký, Jan Drda a další.

1.7 Autorská pohádka

Autorská pohádka, někdy označovaná jako moderní či umělá, je kratší epický útvar se smyšleným příběhem opřený nejčastěji o kouzelné prvky. Na rozdíl od většiny lidových pohádek má známého autora. Autorská pohádka je záměrně psaná pro dětského příjemce. Je bohatá v námětech, obsahu, výstavbě i jazykových prostředcích.

Autorská pohádka jako žánr vzniká podobně jako pohádka lidová v době romantismu. Prolínají se do ní znaky doby, například v podobě nešťastného závěru příběhu, či tragického konce hrdiny. Autorská pohádka láká spisovatele svou fantastičností i variabilitou námětů.

Prvním představitelem autorské pohádky byl Wilhelm Hauff, který napsal tři almanachy pohádek, ve kterých se vypráví pohádky z arabského prostředí. Avšak za zakladatele autorské pohádky je však považován Hans Christian Andersen. Látku ke svým sto padesáti šesti pohádkovým textům čerpal podobně jako jiní autoři ze sociální a společenské situace či lidových vyprávění. Ve svých příbězích oživoval předměty běžného života a v ironickém nadhledu prezentoval lidské nedostatky a nectnosti. Mezi jeho nejznámější pohádky patří Malá mořská víla, Ošklivé kačátko, Sněhová královna či Cínový vojáček. Dalšími významnými tvůrci autorské pohádky, kteří znamenali zlom ve vývoji umělé pohádky, jsou Oscar Wilde, Alan Alexander Milne, Lewis Carroll a Carlo Collodi.

1.8 Česká autorská pohádka

Ke konci 19. století se autoři ve svých pohádkách soustředili na dětského čtenáře a svým prostřednictvím děti vzdělávali. Pohádky tedy měly didaktický podtext a nízkou uměleckou úroveň. To vyústilo v odmítavý postoj k pohádkám. Zastánci pohádek se navrátili k původnímu estetickému výrazu pohádek. Se vzrůstajícím vlastenectvím se pohádka vrací do popředí již jako rovnocenná součást národní literatury.

K zakladatelům české autorské pohádky se řadí Eliška Krásnohorská, která ve svých příbězích nechávala ožívat předměty denní potřeby tak, jako Andersen. Důraz kladla na stránku estetickou a mravní.

Jako obhájce pohádek reagoval na zmíněný odpor k pohádkám Karel Čapek svou rozsáhlou sbírkou pohádek moderních autorů s názvem Nůše pohádek. Do svého

souboru zařadil známé i nové talentované autory, aby tak obsáhl co nejširší oblast pohádek a ukázal na uměleckou úroveň autorských pohádek. Karel Čapek se přiblížil dětskému čtenáři jeho vlastním jazykem a použitím kouzelných motivů v běžném životě. Vydal významná díla jako Devatero pohádek či Dášěnka. Přiblížení se dětskému čtenáři pomocí zvířecích hrdinů využili Jan Karafiát ve svém díle Broučci a Ondřej Sekora v příbězích Ferdy mravence. Josef Lada okouzлил čtenáře Pohádkami naruby a Nezbednými pohádkami.

Česká autorská pohádka vycházela z mnoha témat a v první polovině 20. století vzniká velké množství nesmrtelných příběhů, které se staly nedílnou součástí dětské literatury. To potvrzuje i Opravilová. *„Moderní autorská pohádka je dnes už neodmyslitelným fenoménem literatury pro děti. Za více než sto padesát let své evropské existence dosáhla celé řady tvarových variací, v podstatě však neustále respektuje archetyp lidové pohádky.“* (Opravilová, 2003, s. 452)

Mezi významné autory české autorské pohádky bezesporu patří Jiří Mahen, Jiří Wolker, Josef Lada, Karel Poláček, Vladislav Vančura, Jan Werich, Václav Čtvrtek a další.

2 Dítě v předškolní výchově

Pedagogický slovník (Průcha, 1995) definuje předškolní věk, jako období, kdy dítě zpravidla navštěvuje mateřskou školu. Průcha specifikuje předškolní věk na období od 2 do 6 let věku dítěte, kdy by se dítě mělo rozvíjet ve všech oblastech a připravovat se tak i na nástup do školy. Prožitky vnější a vnitřní nedokáže dítě v tomto věku ještě zcela oddělit. Fantazie se prolétá s realitou. Fantazie, která umožňuje dítěti lépe chápat svět. Pohádka u dětí podporuje fantazii, a tak pomáhá vnitřnímu růstu dětí.

Pohádka hraje nezastupitelnou roli v životě dítěte v předškolním věku. Učitelka v mateřské škole pohádku používá denně. Pohádka je velkým pomocníkem při motivaci k činnostem, didaktickým materiálem, nástrojem k ponaučení, uklidňujícím prostředkem a v neposlední řadě i pomocníkem při řešení konfliktů. Jakoba Streit uvádí „*Je-li hra činností vnější, pak poslouchání pohádek směřuje dovnitř.*“ (Streit, 1992, s. 12). Pohádka se stejně jako hra považuje za přirozený prostředek výchovy, který dítě rozvíjí a pomáhá mu chápat reálný svět.

Pohádka pomáhá při práci v mateřské škole plnit cíle stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. „*Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Jeho úkolem je proto rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učit dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané.*“ (RVP PV, 2018, s. 7)

2.1 Dítě a pohádky

Slovesné umění doprovází dítě od prvních chvil jeho života. Styk dítěte s literaturou se uskutečňuje pomocí mluveného slova. Rodiče přeřikávají dětem říkadla, která jsou povětšinou propojena s jednodušší motorickou činností. Od Vařila myšička kašičku a Paci,paci, které dítě předvádí pro své i okolní pobavení, se postupem času dostává k mýtům, bajkám a pohádkám. Seznámení s knihou probíhá od pouhé manipulace přes cílené prohlížení ilustrací a obrázků až k zájmu o její obsah.

Zájem o vyprávění či čtení příběhů je ve školce zřejmý u dětí všech věkových kategorií. Dvouleté děti, poslouchají pohádky velmi rády, i v případě, že je na děti pohádka delší

či složitější. „Ze všech druhů literatury působí na dítě předškolního věku nejsilněji pohádka. Děti ji také nejvíce milují a její předčítání vždy radostně vítají. Pohádka vychází vstříc dětskému myšlení a psychice.“ (Strnadová, 1989, s. 75)

Děti pohádku emocionálně prožívají, nezaměřují se pouze na děj příběhu. Děti při poslechu četby vnímají podrobně i změny intonace hlasu, výraz v obličeji a gestikulaci předčítající osoby. „Od druhého roku dítě velmi rádo poslouchá různá vyprávění. I když všemu nerozumí, sleduje soustředěně měnící se intonaci a výraz tváře dospělého.“ (Bělinová, 1980, s. 250) Děti pětileté a starší se stávají při pohádkách aktivními posluchači. Během příběhu komentují, ptají se, navrhují změny příběhu. Pohádka přesvědčuje děti o dobru, kráse, spravedlnosti a učí je i chápat tyto pojmy. Mravní a estetické hodnoty děti vnímají prostřednictvím pohádek mnohem přesvědčivěji a silněji než vysvětlováním. Čtení či vyprávění obohacuje vyjadřovací schopnosti a slovní zásobu dětí. Na pohádku reaguje naprostá většina dětí kladně, samy se chtějí vydávat do fantazijní říše, která jim je tak srozumitelná.

2.2 Děti a kouzlo pohádek

V čem je to kouzlo, že jsou pohádky dětem tak blízké? Pohádky totiž vychází dokonale vstříc dětskému myšlení a psychice. (Strnadová, 1989)

Charakteristické rysy pohádek pomáhají otevírat dveře do dětské říše, do jejich světa fantazie. Rysy, které vyhovují právě dětským posluchačům, zmiňuje Kádnerová (1982) Černoušek (1990) i Streit (1992). Tyto rysy se více týkají lidové pohádky, s kterou se dítě povětšinou seznamuje jako s první.

V pohádce dětem vyhovuje především jednoduchost děje. Lidské vztahy jsou v pohádkách zjednodušené, zápletky jsou pochopitelné, podle Kádnerové tak nepřesahují dosud nevelký rozsah dětských zkušeností a prožitků. S čímž souhlasí i Černoušek a tvrdí, že je tak dětem prezentován svět ve srozumitelných obrazech, a dále zdůrazňuje důležitost jasné polarizace dobra a zla. „Každá dobrá pohnutka dojde odměny a každá špatnost bude potrestána. Tento duch spravedlivé morálky provívá všechny pohádky a umožňuje nám už v něžném raném věku v dítěti založit a upevňovat mravnost tam, kde selhaly stovky rozkazů a napomenutí.“ (Streit, 1992, s. 26)

Posluchač i vypravěč jsou od začátku příběhu na straně dobra, dítě očekává podle již získaných zkušeností s pohádkou, vítězství dobra nad zlem. Co se týče děje,

má pohádka jasně stanovenou linii. Jednotlivé motivy na sebe navazují, příčina má svůj následek. Pohádka povětšinou začíná harmonickou situací, pak dochází k porušení štěstí s příchodem zápletky v podobě konfliktu se zlem. Vše se ale v dobré obrátí právě na základě dobrého charakteru hlavní postavy. Charakteristika postav je jednoznačná, dítě se vždy orientuje, kdo v pohádce představuje kladnou a kdo zápornou postavu. „*Jednoduché, ale působivé na příklady kladných postav a dobrých vlastností usnadňují dítěti orientaci v složitém světě mezilidských vztahů, pomáhají mu včlenit se do něj a jsou vodítkem při tvorbě etických postojů a hodnocení.*“ (Kádnerová, 1982, s. 27)

Pro umocnění děje se používá triád postav i situací. V nejednom příběhu má otec tři syny, ti zažijí stejnou situaci, a uspěje ten nejmladší. Na symboliku čísel reaguje Bruno Bettelheim v díle *Za tajemstvím pohádek*. Číslovky podle něj představují v podvědomí i nevědomí osoby, rodinné vztahy a situace. „*...,jedna*“ představuje *buď nás samé, jako v naší nevědomé mysli, nebo – zejména u dětí – dominantního rodiče. V dětské mysli „dvě“ obvykle znamená dva rodiče a „tři“ dítě samo ve vztahu k rodičům, nikoliv však k sourozencům. Proto ať je postavení dítěte mezi sourozenci jakékoliv, číslem tři rozumí sebe. Když je v pohádce třetí, posluchač se s ním snadno ztotožní, protože v nejzákladnější rodinné sestavě je dítě třetí...*“ (Bettelheim, 2000, s. 105)

Pohádky se často vyznačují i časovou a prostorovou neurčitostí. Ta je typická na začátku příběhu například v podobě: byl jednou jeden či za devatero horami. Dítě neví, kdy a kde se pohádka odehrává, avšak v dětské fantazii se stává aktuální. Při vyprávění příběhů se děti ztotožňují s hlavními postavami a pomocí pohádek tedy prožívají nepřeborné množství dobrodružství.

2.3 Funkce pohádek v předškolním věku

„*Literatura v životě předškolního dítěte má plnit úlohu objevitelky nových životů a nových světů s důrazem na vztahy mezi lidmi, má odhalovat i konflikty dětského světa a upevňovat naděje do budoucna.*“ (Dostál, 1985)

Pohádka má pro děti funkci poznávací, výchovnou, vzdělávací, i terapeutickou. Pohádka pomáhá dětem poznávat hodnoty. Dětem je prostřednictvím pohádky prezentováno dobro a zlo v jasných dimenzích. Předkládá jim správný vzorec chování. Děti pomocí hlavních hrdinů poznávají mravní hodnoty. „*...učit děti uznávat základní*

morální hodnoty je nejdůležitější a nejefektivnější způsob výchovy, jakým můžeme přispět k tomu, aby se v životě cítily šťastné.“ (Eyre, 2000, s. 8)

A právě pohádky podle Bettelheima (2000) dítěti naznačí výhody morálního jednání ne abstraktně, ale smysluplně hmatatelně. Pohádky podle Bettelheima (2000), dají dítěti možnost, aby porozumělo samo sobě. Díky námětům z příběhů si uspořádá vnitřní postoj, který mu dovolí sestavit si řád ve svém vlastním životě. Především pohádky lidové plní tuto funkci, zároveň také odkazují na minulost a děti z nich mohou přebírat prvky historie, ať ž se jedná o hrady a zámky s rytíři či sociální poměry nebo absenci moderních technologií. Mohou podvědomě vnímat vývoj lidstva, posun díky vynálezům a technologiím.

Pohádka nenucenou formou rozšiřuje slovní zásobu dětí. Při každém předčítání se děti seznamují s novými slovy a pojmy, které je potřeba objasnit a vysvětlit. Emocionální prožitek z pohádky záleží konkrétně na příběhu, ale povětšinou se děti vžívají do role hlavního hrdiny. Dětské prožívání pohádky má kladný vliv na citový a vnitřní růst. Všechna literatura, o kterou se ve své práci opírám, uvádí, že pro zdravý vývoj jedince je zapotřebí dostatek psychických podnětů a rozvoj duševní stránky člověka. Pohádka je duševní stravou dítěte. Odpovídá psychickým potřebám dítěte a pomáhá mu nalézt řešení problémů. *„Nejen obrazně, ale téměř doslova pohádky rozšiřují dětské vědomí: díky srozumitelné obraznosti dějů a zápletek umožňují, aby si děti postupně uvědomovaly různé problémy a potíže růstu a přitom se poučily o možnostech řešení problémů.*“ (Černoušek 1990, s. 15)

Pohádkou dítě rozvíjí své kognitivní schopnosti jako řeč, paměť, pozornost. Dále pak pohádka představuje prostředek k rozvoji představivosti, fantazie a řeči. Děti potřebují ke svému duševnímu rozvoji nejen učení, ale také zábavu. Pohádka musí dítě upoutat, bavit ho a podporovat jeho zvědavost. Proto je zapotřebí podporovat v dětech zájem o pohádku, knihu, četbu.

Zobecnění v pohádkách představuje pro děti smysluplnou interpretaci světa. Pohádka mluví k dětem jazykem srozumitelným a přiměřeným vzhledem k jejich schopnostem. *„Základní funkcí pohádek je vnést smysl a řád do dětem původně nesrozumitelného, skoro chaotického světa, do světa, jemuž děti, obzvláště v době předškolní, nemohou plně porozumět.*“ (Černoušek, 1990, s. 7). Děti vnímají svět jinak než my dospělí a právě pohádku Černoušek považuje za vhodný komunikační prostředek mezi dospělým a dítětem. V tomto s Černouškem nemohu nesouhlasit. Díky pohádce se dostáváme do bližšího kontaktu nejen s dítětem, ale i jeho vnitřním světem.

2.4 Interpretace pohádek

S pohádkami děti přicházejí do kontaktu v mateřské škole neustále. Pohádka je doprovází v průběhu celého dne. Děti se setkávají s pohádkou pravidelně při odpočinku po obědě, namátkově příležitostnou četbou, ve formě motivace k činnostem či záměrně jako součást zvoleného tématu.

Pro práci s pohádkou je důležité přizpůsobit zvolený obsah příběhu věku dětí. Pro nejmladší věkovou skupinu, tedy dvouletých až čtyřletých jsou vhodné krátké příběhy s jednodušším dějem, jednoduchou zápletkou a s nízkým počtem postav. Starší děti vyžadují pohádky delší o více postavách, stále ale s jasnou zápletkou. I zde musíme dbát na to, aby charaktery postav byly jasně vytyčené. Pro starší děti je vhodné volit pohádky po jazykové stránce bohatší. Okolo pátého roku dítěte už vnímáme ztotožnění dítěte s hrdinou. Proto je dobré zařazovat do vzdělávání příběhy, které poukazují na chování postav a na důsledky chování hrdinů. Dle Bělinové (1980) je vhodné zapojovat do četby i příběhy na pokračování. Velice oblíbené v tomto věku jsou pohádky se zvířecím hrdinou.

V předškolním věku je dítě posluchačem, pohádku převážně jen přijímá. Pro předávání příběhů používám buď vyprávění příběhu, četbu či divadlo. U všech forem interpretace pohádky je důležitá předchozí příprava a znalost textu. Pro umocnění příběhu je zapotřebí, aby učitelka zapojila gestikulaci, výrazy v obličeji, měnila intonaci hlasu a stále byla v kontaktu s dítětem. Tyto prvky přednesu a dobře zvolený příběh umožní dětem vnímat přednášený text po delší dobu.

Cílem učitelky je získat citové zaujetí pro pohádku. Pedagog by měl docílit u dětí vnímání obsahu příběhu. Pokud získá zájem dětí, získá i motivaci pro následnou práci s textem. Po přečtení pohádky je ideální pro zapamatování příběhu, aby děti zopakovaly děj společně. Charakterizují se postavy, popisuje se i jejich zevnějšek, posuzuje se jejich chování. Až poté dětem předkládáme knihu k nahlédnutí obrázků pro dotvoření celkového obrazu. Následují pohybové, námětové a didaktické hry či dramatizace příběhu.

Další způsoby interpretace pohádky nabízí televize, poslech audio nahrávek a divadlo. V dnešní době, kdy jsme obklopeni technikou se děti se dostanou do kontaktu spíše s tabletem, počítačem a televizí než knihou, je zapotřebí v mateřské škole

upřednostňovat právě původní předávání pohádky čtenou formou. Televize či počítač by se v mateřské škole měly používat obezřetně a uváženě.

„Děti jsou při sledování televize velmi pasivní, nerozvíjí se jejich fantazie, představivost, slovní zásoba a vyjadřovací schopnosti.“ (Tomášková, 2015, s.25)

Tomášková (2015) uvádí, že při sledování televize nedochází k rozvoji slovní zásoby, s čímž nesouhlasím. Už několikrát jsem se ve své praxi setkala s dětmi, které svůj čas po opuštění školky věnují počítači, tabletu či televizi. Slovní zásoba těchto dětí je velice rozvinutá. Děti však neumí se slovy pracovat a použít je správně v komunikaci, protože neznají jejich význam. Často se tak setkáváme i s vulgaritami.

Daleko vhodnější interpretací pohádek než prostřednictvím televize či počítače je divadelní představení. Více se hodí pro starší skupinu dětí, které už dokážou svou pozornost zaměřit a udržet. Zároveň by také děti měly vědět, na co se při představení zaměřit a dokázat poté zhodnotit.

Při poslechu pohádek z audionahrávek chybí přímý kontakt s vypravěčem, proto děti rychleji ztrácí pozornost. Pokud má dojít k objasnění neznámého pojmu či situace, učitelka musí nahrávku přerušit.

Pohádka je didaktickou pomůckou, která poskytuje návod k jednání, poukazuje na kladné a záporné důsledky chování, poučuje, vykládá, objasňuje a zároveň obohacuje představivost a rozvíjí fantazii. Nejlepší, i když ne nejlehčí interpretace je a bude vždy slovem vypravěče, ať už předčítaným či vyprávěným způsobem. Kromě pobavení a obohacení z pohádky dochází k navázání bližšího kontaktu s dítětem, který žádná moderní technologie zatím nedokáže zprostředkovat.

2.5 Předčtenářská gramotnost v mateřské škole

Čtenářská gramotnost je jedna z nejdůležitějších gramotností, protože zprostředkovává přístup k získávání nových znalostí, dovedností a zkušeností. Čtenářská gramotnost umožňuje člověku další vzdělávání.

V rámci předškolní výchovy rozvíjíme u dětí předčtenářskou gramotnost, a to především činnostmi, které posílí pozitivní vztah ke knize, zájem o čtení a umožní snadnější osvojení čtenářské gramotnosti.

2.6 Pozitivní přístup ke knize

V předškolním věku je prvním úkolem navázat kladný vztah dítěte ke knize. V mateřské škole, v které pracuji, mají děti vyhrazený koutek s knihovnou. Kdykoli, mimo řízené činnosti, mohou děti do knihovny jít a podle momentálního zájmu si nějakou z knih vybrat. Mohou k ní přičichnout, prolistovat ji či prohlédnout si ilustrace. Mají jasně stanovená pravidla, jak se ke knihám chovat, aby si je mohly půjčovat. Další činností, je pravidelné čtení, povětšinou na pokračování, při odpočinku na lehátkách. Děti si tak zafixují a osvojí každodenní práci s knihou, i když s ní převážně manipuluje pedagog. Před otevřením knihy je vhodné zařadit básničku, jako kouzelný rituál, který knihu ve své podstatě povyšuje na něco neobyčejného. Samotné čtení u nás v mateřské škole probíhá s jedním dítětem na klíně, které po přečtené části a zopakování děje ukáže ilustrace ostatním. Tento způsob se mi osvědčil a děti knihu vnímají jako důležitý prostředek, který umožňuje strávit chvíli s pohádkou.

Další pozitivní vztah ke knize si děti v mé třídě utvářejí tvorbou vlastní knihy. Vždy po dočtení knížky děti znázorní kresbou, co si pamatují, co je zaujalo nebo co se jim líbilo. Tyto jednotlivé listy popíší a sváží do celku. Tak společnou prací vytvoříme knihu, o které děti dokážou vyprávět nadšeně i rodičům.

Děti získávají pozitivní vztah i díky činnostem s knihami. Můžeme dětem navrhnout námětovou hru na knihovníka či knihkupectví. Návštěvou místní knihovny, pohádkovým večerem s přespáním v mateřské škole. Děti si mohou knihu přinést i z domova a společně si ji prohlédnout s paní učitelkou a spolužáky. Nezastupitelnou roli ve vztahu ke knize hrají i rodiče, kteří s dětmi čtou. Marta Kryčová (2018) tvrdí, že příklad vztahu ke knize dítě získává od rodičů.

2.7 Rozvoj předčtenářské gramotnosti

Rozvoj předčtenářské gramotnosti neznamena každodenní práci a manipulaci s knihami, ale především spočívá v získání dovedností a schopností pro budoucí osvojení čtení a porozumění textu.

Důležitou součástí předčtenářské gramotnosti je tedy rozvoj slovní zásoby, aktivní rozvoj, kde se dítě učí nová slova, jejichž významu rozumí. Velice podstatné je dětem slyšená slova vysvětlovat, popřípadě ukázat i obrázek označované věci. Ve své

praxi se setkávám s tím, že mnoho autorů dětských pohádek používá slova pro děti neznámá. Se slovní zásobou je úzce spjat rozvoj řeči a komunikační dovednosti. Většina dětí má problém buď s výslovností určitých hlásek či s tvorbou vět, což prohlubuje problémy s komunikací s okolím. Tento fakt dokládá i zvyšující se návštěvnost klinických logopedů (Národní zdravotnický informační systém, 2018). V mateřské škole s tímto problémem bojuje většina pedagogů. V rozvoji řeči začínáme s dechovými cvičeními, gymnastikou mluvidel, básničkami, říkankami i samotnou komunikací, vyvozování závěrů ze slyšeného.

Znalost orientace v prostoru je také jedním z předpokladů osvojení čtení. Dítě by mělo znát pojmy nahoře, dole, nad, pod a podobně. Díky tomu se dokáže orientovat i v knize a vnímat přirozeně text z leva do prava. Levo-pravá orientace je také ovlivňována lateralitou. Podstatné je u dětí předškolního věku lateralitu ověřit a věnovat pozornost dětem s nevyhraněnou či zkříženou lateralitou, protože těm by v budoucnu mohlo čtení dělat problém.

Na rozvoj předčtenářské gramotnosti má vliv též zrakové a sluchové vnímání. Dítě v předškolním věku by mělo být schopno rozlišit barvy, tvary, oddělit pozadí, poznat rozdíly, vyjmenovat, co vidí, co nepatří do řady a také si zapamatovat viděné. Koordinace ruky a oka při běžných každodenních činnostech a hrách v mateřské škole je také základem pro správný rozvoj předčtenářské gramotnosti. Pokud jde o sluchové vnímání, děti určují počáteční či koncové hlásky slov, slova skládají a rozkládají, pomocí říkanek hledají rýmy. S mladšími dětmi slova rozdělujeme na slabiky pomocí vyteskávání, vnímáme rytmus a hrajeme hry, které podněcují sluchové vnímání.

Je potřebné rozvíjet fantazii a představivost, která umožňuje dítěti v předškolním vzdělávání lépe přijímat slyšené a viděné. Velkou roli v rozvoji fantazie a představ hrají pohádky. *„Z hlediska čtenářské gramotnosti je rozvoj představivosti a fantazie velmi důležitý. Dítě by si mělo dokázat vybavit a představit, o čem čte nebo co je mu čteno...“* (Tomášková, 2015, s. 80)

Pozornost bychom měli také zaměřit na paměť a myšlení. Rozvíjet je pomocí logických her, pracovních listů, pokusů a komunikace. Vyvozování závěrů, hledání možných řešení problémů v běžných situacích, i to podporuje rozvoj dítěte.

Předčtenářská gramotnost by měla být každodenní součástí vzdělávacího plánu učitelky v mateřské škole. Za povinnost považuji především motivovat k činnostem a posilovat zájem o psanou formu jazyka. Děti v mateřské škole projevují zvědavost a o čtení se zajímají, některé z nich už číst dokáží, a není to tak, že by je to někdo záměrně

učil. Jedná se o děti zvědavé, které kladou otázky ohledně písma. Pak nezbývá nic jiného než ukojit jejich zájem a dopomoci jim ke kýženému. Podporovat jejich zájem o čtení, které zpravidla začíná čtením pohádek.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Vytyčení problému

V dnešní době nalezneme spoustu učitelek, které pro svou práci využívají direktivního přístupu a nejsou otevřeny novým výukovým metodám. I dnes můžeme pozorovat přetrvávající tendence uplatňovat pohádku jen jako relaxační prvek při odpoledním odpočinku, sloužící k uklidnění či usnutí dětí na lehátku. Význam čtení pohádek dětem před spaním, pokud se dále nevěnujeme obsahu textu a nepracujeme s ním, znamená opravdu jen doplňující činnost, kde pohádka ztrácí možnost rozvíjet dítě ve všech vzdělávacích oblastech.

Na pohádku, ve smyslu pedagogického působení, je potřeba se dívat, jako na jedinečný útvar, který umožňuje rozvoj dítěte ve všech směrech. Právě pro vlastnosti pohádky, které obohatí rozvoj dítěte je potřeba práci s pohádkou rozšířit o další činnosti. Ve své práci jsem se snažila pohádku uchopit jako vzdělávací prostředek a na tomto základu vypracovala projekt s názvem: „V pohádkovém světě“.

3.1 Cíle praktické části

Hlavním cílem praktické části, tudíž projektu, spočívá v ověření rozvoje schopností a dovedností podporujících předčtenářskou gramotnost, především pak rozvoj fantazie, paměti, myšlení a komunikačních dovedností při práci s pohádkou. Mým záměrem je sledovat, jak děti pohádku vnímají, jaká práce s pohádkou je jim nejpřirozenější a zdali pohádka dokáže ovlivnit jejich myšlení a jednání. Každá z vybraných činností je předem naplánovaná a dětem prezentována různými metodami. Cílem projektu je také realizace projektu na konkrétní třídu mateřské školy.

3.2 Výzkumný vzorek

Projekt byl realizován v jednotřídní mateřské škole, která se nachází několik kilometrů od Náchoda v Královéhradeckém kraji. Svou rozlohou patří školka mezi menší zařízení. Školka má šatnu, třídu určenou ke spontánním a výtvarným činnostem, hernu přizpůsobenou pro pohybové a konstruktivní aktivity, odpočívárnu s lehátky a

umyvárnu. Součástí budovy mateřské školy je jídelna s kuchyní, která zároveň slouží i místní základní škole. K budově školky patří i blízké hřiště.

Školka byla vybrána pro realizování projektu z důvodu místa mé působnosti. Ve školce působím druhým rokem jako učitelka, děti mě znají a mají ke mně důvěru.

Třída mateřské školy je heterogenní s počtem 24 přihlášených dětí.

3.3 Výzkumné šetření

Pro své výzkumné šetření jsem zvolila následující metody:

1. přímou práci s dětmi
2. přímé pozorování

Při realizaci projektu byly použity metody prožitkového a kooperačního učení. Častěji se vyskytují prvky dramatické výchovy, aktivizující metody a brainstorming.

4 Projekt

Projekt s názvem „V pohádkovém světě“ vznikl v rámci ověření mé bakalářské práce v praxi. Časový rozsah projektu je jeden týden, během kterého přibližuji dětem pomocí různých záměrně zvolených činností vybrané klasické i autorské pohádky.

Motivací celého týdne je panenka jménem Evička, která je smutná, protože žádné pohádky nezná. Pomocí panenky děti hodnotí každý den, a já tak dostávám přínosnou zpětnou vazbu - poznatky o tom, zda došlo k osvojení a pochopení příběhu. Fyzickým výsledkem projektu bude kniha pohádek, kterou děti pro panenku Evičku vytvoří.

Název projektu: V pohádkovém světě

Místo realizace: Mateřská škola

Časová dotace: 1 týden

Počet dětí ve třídě: 24

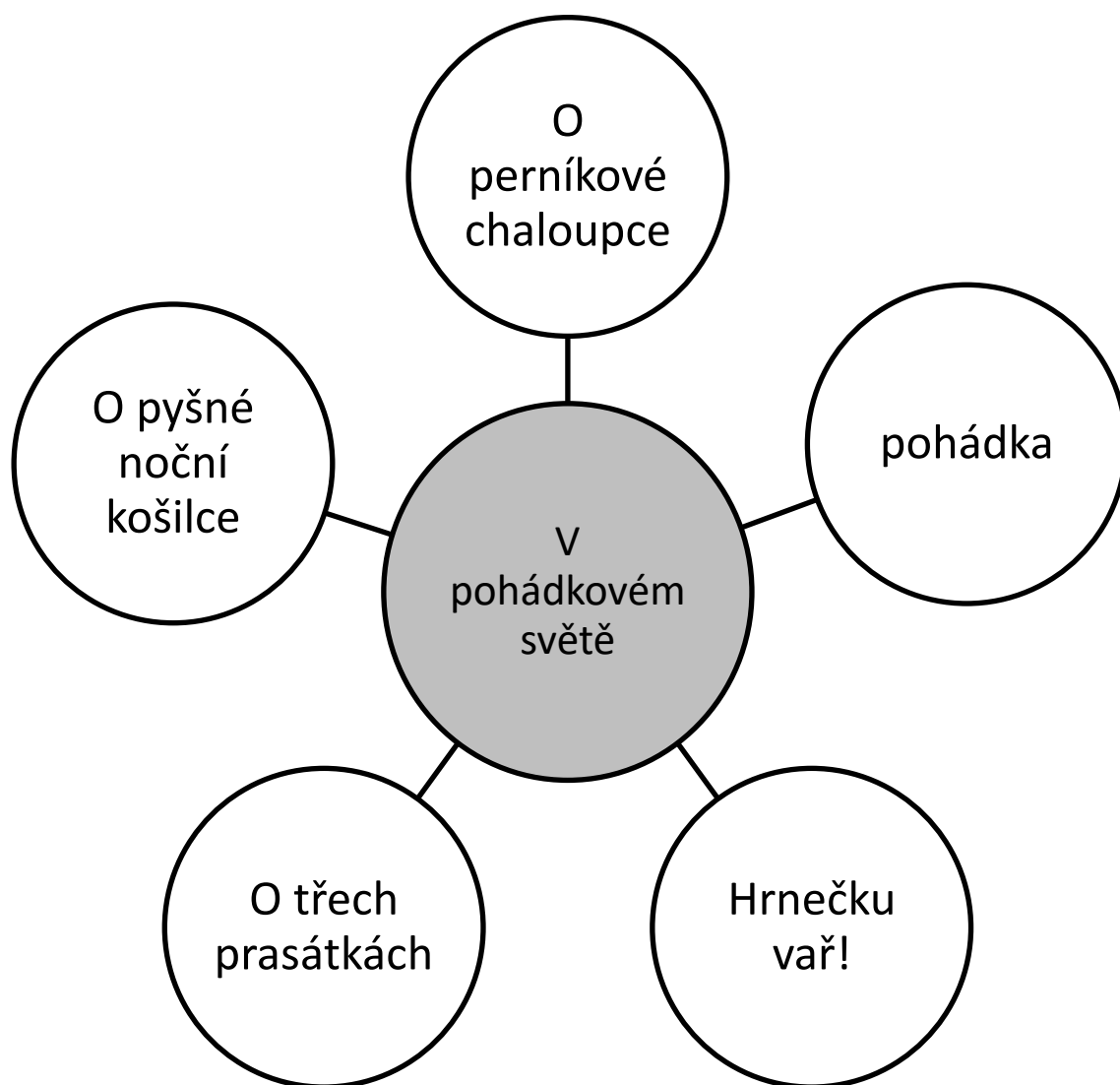
Věk dětí: 2 – 7 let

Struktura třídy: heterogenní

Fáze projektu:

1. Stanovení podmínek a cílů projektu
2. Nabídka činností
3. Příprava a zajištění pomůcek
4. Realizace projektu

4.1 Návrh projektu

Obr. 1 – Myšlenková mapa projektu

Směřujeme ke kompetencím

Kompetence k učení

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje

Kompetence k řešení problémů

- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti
- využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

Komunikativní kompetence

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Sociální a personální kompetence

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

Dílčí vzdělávací cíle

Dítě a jeho tělo

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Dítě a jeho psychika

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní
- rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka

- rozvoj paměti a pozornosti
- rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- posilování přirozených poznávacích citů

Dítě a ten druhý

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem

Dítě a společnost

- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Očekávané výstupy

Dítě a jeho tělo

- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Dítě a jeho psychika

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- učit se nová slova a aktivně je používat
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim

Dítě a ten druhý

- spolupracovat s ostatními

Dítě a společnost

- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat

Rizika

Dítě a jeho tělo

- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností

Dítě a jeho psychika

- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- omezený přístup ke knížkám
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nepřiměřené nároky na dítě

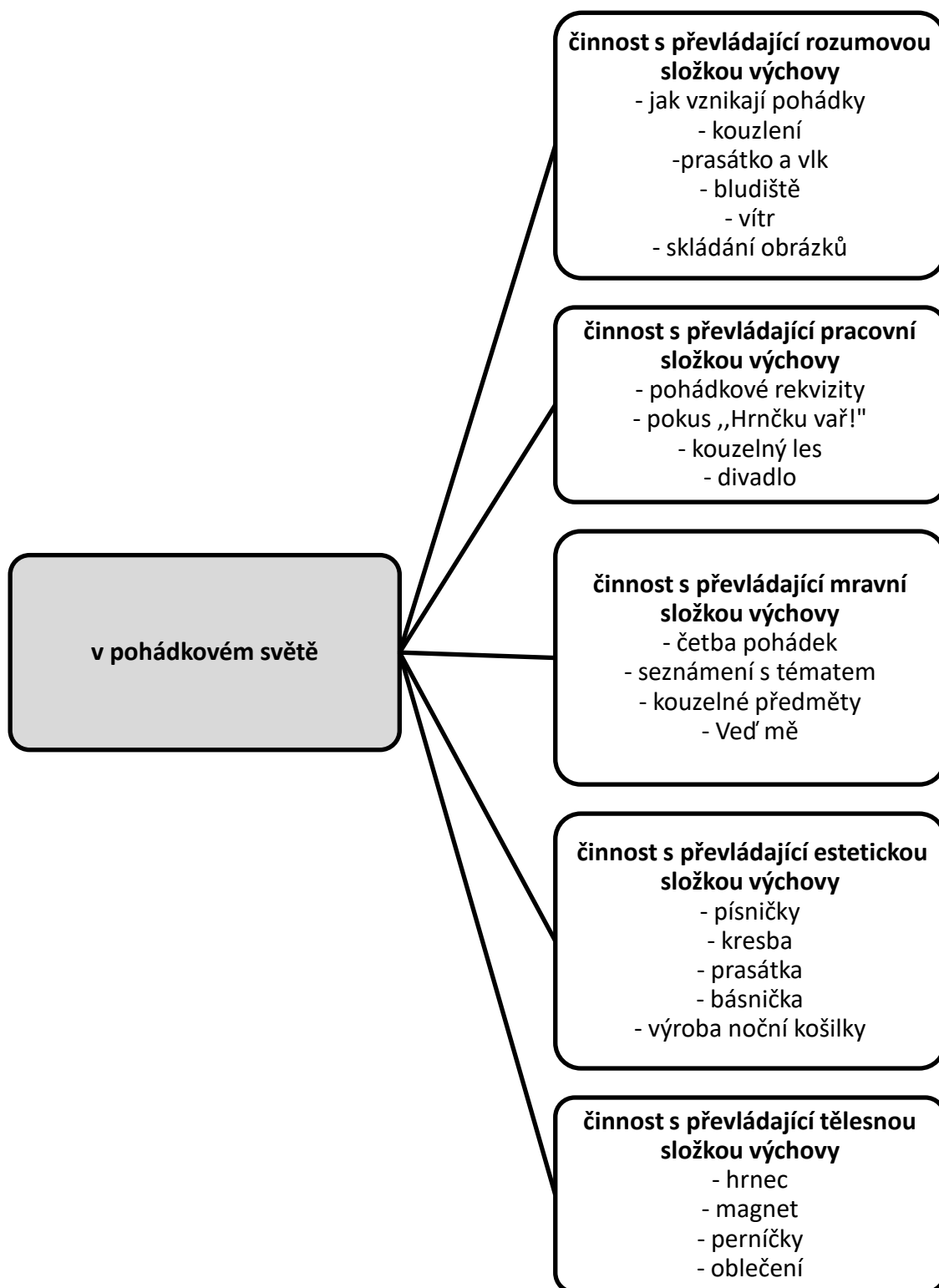
Dítě a ten druhý

- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

Dítě a společnost

- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek

4.2 Vzdělávací nabídka

Obr. 2 – Rozdělení vzdělávací nabídky dle činností

Jednotlivé činnosti v projektu byly rozděleny do kategorií podle převládající složky výchovy. Aktivity tak potvrzují využití všech pěti složek výchovy. Využití složek výchovy představují grafy zobrazené u návrhu jednotlivých dnů projektu.

Jeden graf odpovídá vždy jednomu dnu. Graf obsahuje všechny činnosti daného dne. Každá činnost konkrétního dne je v grafu zobrazena podle převládající složky výchovy, viz Obr.2. Každý graf zobrazuje, jaké složky výchovy jsou v daný den použity a která složka výchovy v daný den převládá. Díly grafu ovlivňuje počet činností s dominantní složkou. Graf zobrazuje poměr jednotlivých složek výchovy pro daný den, tak aby byla osobnost dítěte rozvíjena komplexně. Grafy slouží pro ověření využití činností se všemi složkami výchovy během projektu.

Den první – Pohádka

Seznámení s tématem, panenkou a knihami

rozvíjené stránky dítěte: řeč, paměť, komunikační dovednosti, fantazie

pomůcky: knihy, omalovánky, panenka Evička

organizace: V ranním kruhu, budeme diskutovat, proč jsou po stolech knihy a omalovánky s pohádkovými bytostmi. Postupně děti navedu k myšlence pohádky. Jako motivaci použiju panenku Evičku, která nezná pohádky a ani nemá žádné knížky. S dětmi jí slíbíme, že jí několik pohádek budeme během týdne vypravovat a na konci týdne jí předáme společně vytvořenou knihu pohádek.

Písnička

rozvíjené stránky dítěte: rytmické, hudební, řeč

pomůcky: písnička Pohádka naruby, Orffovy nástroje

motivace: Pohádka se povídá, písnička se zpívá, a kdo se rád dívá, hezké věci uhlídá.

organizace: Učitelka děti naučí novou písničku o pohádkách, kterou děti doprovodí na jednoduché hudební nástroje. Následuje diskuze o pohádkách, které byly v písničce zmiňovány.

Výroba pohádkových rekvizit

rozvíjené stránky dítěte: tvořivost, fantazie, paměť, jemná motorika

pomůcky: barevné papíry, tempery, štětce, čtvrtky

motivace: *„Abychom se mohli vydat za pohádkou, musí se i z nás stát pohádková bytost pomocí kouzelné věci.“*

organizace: Děti si na základě vlastního uvážení a fantazie s dopomocí učitelky vyrobí kouzelný předmět. Na výběr budou mít královskou korunu, kouzelnou hůlku či meč.

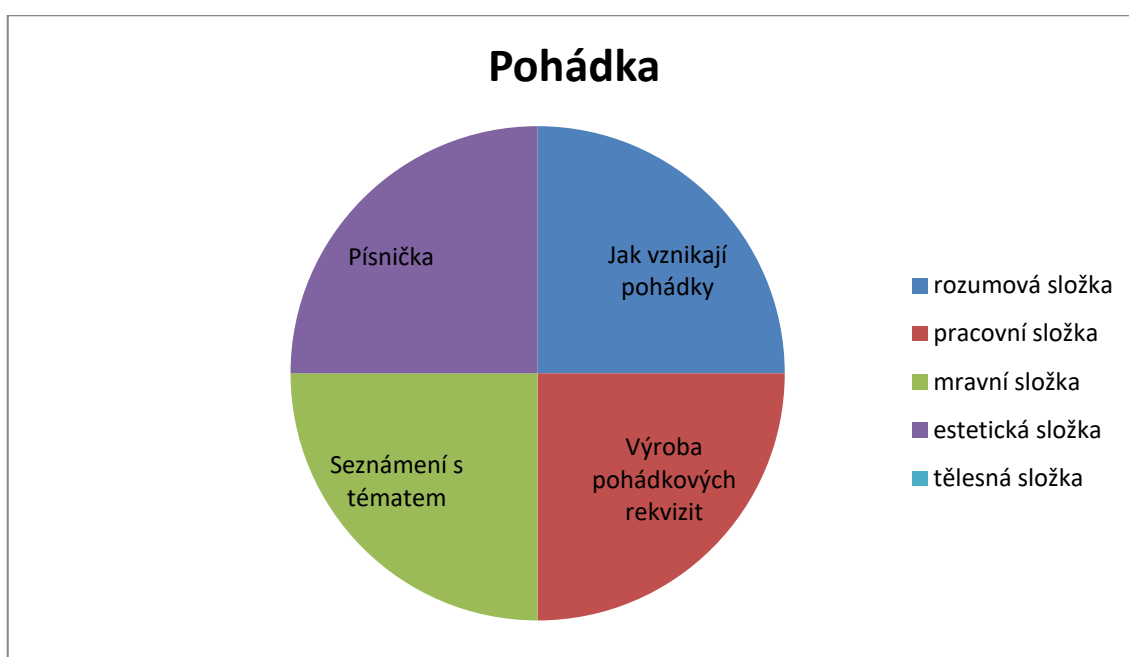
Jak vznikají pohádky

rozvíjené stránky dítěte: řeč, komunikační dovednosti, paměť, představivost, spolupráce
pomůcky:

motivace: *„Jakou pohádku znáte? Kdo vám ji vyprávěl nebo přečetl?“* Aktivitě samotné předchází diskuze o tom, kde pohádky nalezneme, kdo nám je čte.

organizace: Učitelka posadí děti do kruhu. Začne s vyprávěním příběhu. Každé dítě do příběhu vloží svou pasáž. Tak si názorně ukážeme to, jak pohádky vznikaly. Zdůrazníme fantazii a přenos pohádek slovem z babičky na maminku, z maminky a na

děti. Vysvětlíme, že některé pohádky jsou tu tak dlouho a tolik lidí je vyprávělo, že už si vlastně ani nikdo nepamatuje, kdo pohádku vymyslel. Zároveň dětem ukážeme knížky s autorem, který pohádku při nápadu zapsal. Diskuze bude pokračovat o tom, kdo jakou pohádku zná, a budeme hádat, zda má autora. Následně zkusíme naši pohádku sepsat a doplnit obrázky. Tato pohádka se stane základem našeho celotýdenního úkolu vytvořit panence Evičce její první pohádkovou knížku.

Graf 1 – Využití poměru složek výchovy v rámci prvního dne projektu

Den druhý – Hrnečku Vař!

Kimova hra – kouzelné předměty

rozvíjené stránky dítěte: paměť, představivost, řeč

pomůcky: kobereček, plátýnko, zrcadlo, kožený váček, jablko, košťátko, prsten, fazole, obrázek růže, telefonní sluchátko, lahev a velký šátek

motivace: „*Všechny tyto předměty představují kouzelné věci z pohádek, víte, z jakých pohádek předměty jsou, a co v pohádkách dokážou?*“

organizace: Učitelka s dětmi popíše předměty, společně určí, do jakých pohádek patří a jakou kouzelnou moc mají. Upozorní děti, aby si předměty zkusily zapamatovat. Poté předměty zakryje velkým šátkem. Předměty odebírá či přidává. Děti určují, co chybí či co přibylo.

(Pausewang, 1993)

Kouzlení

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, představivost, myšlení, řeč, hrubá motorika, orientace v prostoru

pomůcky: prsten

motivace: „*Čáry máry kouzlení, ať se tu děti promění.*“

organizace: Děti se posadí do kruhu. Doprostřed jde jako první učitelka a třídu symbolicky promění v žáby. Ty pak skáčou po prostředí herny. Učitelka vybere další dítě, které určí, v co se třída promění.

Četba pohádky Hrnečku vař!

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, představivost, řeč, paměť, myšlení

pomůcky: hrneček

motivace: „*Otvírá se pohádka pro holky a kluky, zaťukejte na vrátka ťuky, ťuky, ťuky.*“

organizace: Děti poslouchají čtený text. Určí hlavní postavy, děj, ponaučení.

Hrnec – dramatizace vaření kaše

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, orientace v prostoru, koordinace, spolupráce, hrubá motorika

pomůcky: lano, hudba na CD

motivace: „Čáry máry kouzlení, ať se tu děti v kaši v hrnci promění.“

organizace: Pomocí lana učitelka vytvoří kruh. Do kruhu se postaví všechny děti. Na hudbu a slovní povely se děti snaží pohyby znázornit kaši v hrnci.

Hrnečku vař – pokus

rozvíjené stránky dítěte: myšlení, fantazie

pomůcky: jedlá soda, barvivo, ocet, hrníček, špejle, jar

motivace: „Vyzkoušíme si, jak hrneček z pohádky vařil kaši.“

organizace: Paní učitelka posadí děti ke stolu. Do připraveného hrnečku nalije ocet, jar a přidá barvivo. Při pronesení kouzelné formule „Hrnečku vař!“ nasype jedlou sodu a spolu s dětmi pozoruje následnou chemickou reakci.

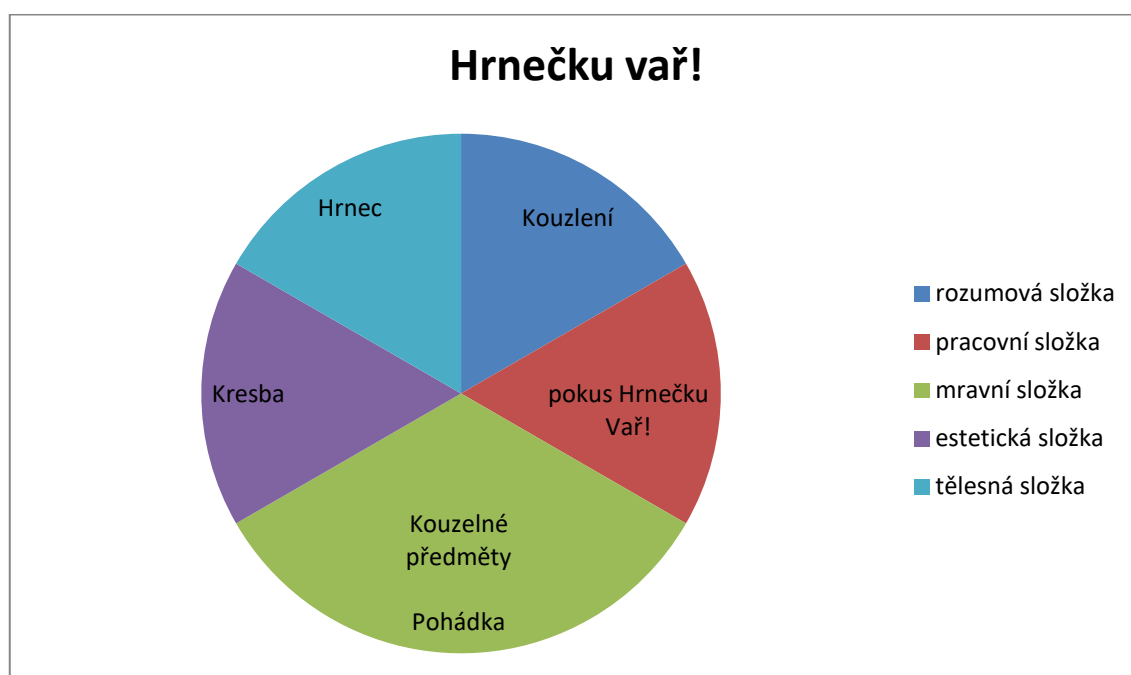
Kresba obrázku / grafomotorika

rozvíjené stránky dítěte: jemná motorika, fantazie, tvořivost, zrakové vnímání

pomůcky: pastelky, papír, tužky

motivace: „Každé dítě samo nakreslí obrázek, který bude představovat pohádku, kterou jsme si dnes přečetli. Ten potom přidáme Evičce do její knížky.“

organizace: Děti jsou rozděleny ke stolům podle věku. Mladší děti budou mít před sebou papír s předkresleným hrncem, jejich úkolem bude hrníček krouživým pohybem pastelkou naplnit kašou. Starší nakreslí podle svého uvážení libovolný obraz z pohádky.

Graf 2 – Využití poměru složek výchovy v rámci druhého dne projektu

Den třetí – O třech prasátkách

Písnička

rozvíjené stránky dítěte: rytmické, hudební, řeč, orientace v prostoru, sluchové vnímání
pomůcky: písnička Tři čuníci

motivace: „*Dnes se vydáme za pohádkou. Ale jaká pohádka to bude? To nám poví klavír.*“

organizace: Učitelka dětem zahraje nejprve melodii, poté doplní i slova. Po osvojení slov písničky děti vytvoří trojice a prochází se po třídě.

Magnet

rozvíjené stránky dítěte: matematické, myšlení, motorika, orientace v prostoru, koordinace, spolupráce, komunikace

pomůcky: hudba na CD

motivace: viz. předchozí aktivita

organizace: Děti se pohybují v herně při hudbě na povely učitelky. Jakmile se hudba zastaví, děti se stávají magnety. Nejprve určujeme konkrétní osoby, kterých se zbytek třídy musí dotknout. Později učitelka určuje počet dětí, kteří mají vytvořit magnet.

Četba pohádky Tři prasátka

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, představivost, řeč, paměť, myšlení, sluchové vnímání
pomůcky: pohádka O třech prasátkách

motivace: „*Otvírá se pohádka pro holky a kluky, zaťukejte na vrátka ťuky, ťuky, ťuky.*“

organizace: Děti poslouchají čtený text. Určí hlavní postavy, děj, ponaučení.

Prasátka – tisk z výšky

rozvíjené stránky dítěte: jemná motorika, fantazie, myšlení, zrakové vnímání

pomůcky: desky slabého molitanu rozměru A5, tužky, temperová barva, malířský váleček

motivace: „*Rozdělíme se do trojic, každý z trojice si natiskne své prasátko. Obrázky dáme do šatny a vyzkoušíme rodiče, jestli poznají, jakou pohádku jsme si dnes četli.*“

organizace: Nejprve si děti prasátko zkusí nakreslit na papír, obrázek přenesou vytlačěním na molitan. Molitan potřeme válečkem s hustou temperovou barvou a obrázek děti obtisknou na připravenou čtvrtku.

Prasátko a vlk

rozvíjené stránky dítěte: orientace v prostoru, koordinace, spolupráce, hrubá motorika, myšlení

organizace: Učitelka děti rozdělí do trojic. Dvě děti vytvoří spojením rukou domeček, třetí se pod střechu schová v roli prasátka. Ve třídě je vlk a jedno prasátko bez domečku. Vlk má za úkol chytit prasátko. To se může zachránit tím, že se schová v cizím domečku. Prasátko, které tam do té doby bylo skryté, musí vyběhnout a utíkat před vlkem.

Stavby domečků/ řazení velikostí

rozvíjené stránky dítěte: myšlení, logicko-matematické, prostorová orientace, jemná motorika, zrakové vnímání

pomůcky: lego, stavebnice

motivace: „*Kdo postaví pro prasátka ty nejpevnější domečky?*“

organizace: Učitelka děti rozdělí dle věku. Nejmladší děti budou ke stavbě používat dřevěné a plastové kostky, ze kterých budou stavět komíny a zkusí je sfouknout jako vlk. Starší děti budou stavět z lego dle předlohy. Také si vyzkouší vytvořit předem určený tvar, při čemž budou mít ruce zakryté šátkem. Při této činnosti dáme dětem za úkol sestavit kostky dle velikostí.

Graf 3 - Využití poměru složek výchovy v rámci třetího dne projektu

Den čtvrtý – O perníkové chaloupce

Četba pohádky O perníkové chaloupce

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, představivost, řeč, paměť, myšlení

pomůcky: pohádka O perníkové chaloupce

motivace: „*Otvírá se pohádka pro holky a kluky, zaťukajte na vrátka ťuky, ťuky, ťuky.*“

organizace: Děti poslouchají čtený text. Určí hlavní postavy, děj, ponaučení

Kouzelný les

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, koordinace, představivost

pomůcky: hudba na CD

motivace: „*Představte si děti, že jste Jeníček a Mařenka, kteří se ztratili v kouzelném lese.*“

organizace: Dětem učitelka pomocí hudby vytvoří strašidelnou atmosféru. Děti vytvoří stromy z kostek, které rozestaví po třídě. Vždy jedno děvče a jeden chlapec, poté procházejí lesem.

Ved' mě

rozvíjené stránky dítěte: sluchové vnímání, spolupráce, orientace v prostoru, důvěra, komunikační dovednosti

pomůcky: šátky

motivace: „*V předchozí hře, jste si vyzkoušeli, jaké je to ve strašidelném lese. Ted' si vyzkoušíte, jaké je to být tam po tmě. Ale nebojte se, budete mít hodného kamaráda, který Vám bude pomáhat.*“

organizace: Děti vytvoří dvojice. Jeden bude mít zavázané oči, druhý ho bude pomocí držení za ruku provádět po třídě.

Perníčky

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, orientace v prostoru, koordinace, postřeh

pomůcky: šátek

motivace: „*Když Jeníček s Mařenkou prošli lesem, dostali hlad. Když tu spatřili perníkovou chaloupku. V ní však bydlí Ježibaba.*“

organizace: Učitelka v roli Ježibaby na jedné straně třídy hlídá perníčky. Děti mají za úkol, perníčky vzít. Přiblížit se však můžou pouze v případě, že Ježibaba usne. Jakmile

se probudí, děti zkamení a nesmí se ani hnout. Koho uvidí Ježibaba se hýbat, ten ze hry vypadává.

(Ulrychová, 2000)

Bludiště

rozvíjené stránky dítěte: orientace v prostoru, myšlení, zrakové vnímání, jemná motorika

pomůcky: pracovní list s bludištěm, tužky

motivace: „*Pomůžete Jeníčkovi a Mařence dostat se z lesa?*“

organizace: Práce podle zadání.

Básnička

rozvíjené stránky dítěte: řeč, paměť

pomůcky: básnička Perníková chaloupka

motivace: „*Třeba by se Jeníčkovi a Mařence líbila tahle básnička.*“

organizace: Naučení básničky po rýmech.

Graf 4 - Využití poměru složek výchovy v rámci čtvrtého dne projektu

Den pátý – O pejskovi a kočičce – O pyšné noční košilce

Oblečení

rozvíjené stránky dítěte: myšlení, řeč, jemná motorika

pomůcky: oblečení pro různé roční období či počasí

motivace: „*Tady na hromadě je spousta kusů oblečení, umíte je pojmenovat?*“

organizace: Učitelka vybere dvojici mladších dětí, ty se postaví k hromadě oblečení. Na pokyn, do jakého ročního období či počasí se mají děti obléknout, děti vybírají vhodné části oblečení. Pojmenovávají je a následně ve dvojicích soutěží, kdo rychleji daný úkol zvládne.

Četba pohádky O pyšné noční košilce

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, představivost, řeč, paměť, myšlení

pomůcky: pohádka „O pyšné noční košilce“, noční košilka vytažená z hromady oblečení

motivace: „*Otvírá se pohádka pro holky a kluky, zaťukejte na vrátka ťuky, ťuky, ťuky.*“

organizace: Děti poslouchají čtený text. Určí hlavní postavy, děj, ponaučení

Výroba noční košilky

rozvíjené stránky dítěte: tvořivost, fantazie, zrakové vnímání

pomůcky: pastelky, čtvrtky, šablona, nůžky

motivace: „*Vyrobíme krásnou noční košilku Evičce.*“

organizace: Děti u stolečků rozdělí učitelka na mladší a starší. Mladší využijí šablony. Děti košilku vybarví a vystříhnou.

Vítr

rozvíjené stránky dítěte: orientace v prostoru, paměť

pomůcky: vyrobené košilky

motivace: „*Když jsme naše košilky vyrobili, pojd'me je pověsit na šňůru a zhodnotit. Ale né, vítr nám košilky odfoukl. Kam odvál vaši košilku?*“

organizace: Děti rozmístí své košilky po třídě. Učitelka se dětí ptá, kde je jejich košilka. Děti popisují místo, kam ji uložili. Dále se řídí dle pokynů učitelky, kam ji mají umístit.

Skládání obrázků

rozvíjené stránky dítěte: paměť, zrakové vnímání, představivost, komunikační dovednosti

pomůcky: obrázky pohádek, rozstříhané obrázky

motivace: „*Vidíte před sebou čtyři obrázky z pohádek, které jsme si tento týden četli a hráli si s nimi. Postavte se k obrázku pohádky, která se vám nejvíce líbila.*“

organizace: Děti se postaví k obrázku pohádky, která je nejvíce zaujala. V rozdělených skupinkách potom mladší děti složí rozstříhaný obrázek. Starší děti pomocí obrázků sestaví děj pohádky a převypráví.

Divadlo

rozvíjené stránky dítěte: fantazie, paměť, spolupráce

pomůcky: prostěradlo, lampička

motivace: „*A teď se z vás stanou herci a ve skupinkách, do kterých jste se rozdělili, si zahrajete pohádku. My ostatní se posadíme s Evičkou a určitě vás pochválíme velkým potleskem.*“

organizace: Děti hrají dle vlastní fantazie pohádky.

Graf 5 - Využití poměru složek výchovy v rámci pátého dne projektu

4.3 Realizace projektu

Projekt byl realizován v jednotřídní mateřské škole Česká Čermná během měsíce května. Třída je heterogenní s dětmi ve věku tří až šesti let. Z celkového počtu 24 dětí se projektu průměrně účastnilo 14 dětí. Rodiče byli s projektem seznámeni učitelkou ústně i písemně. Součástí spolupráce dětí na realizaci projektu byl i informovaný souhlas rodičů o použití fotografií do příloh práce.

4.4 Reflexe činností týdenního projektu V pohádkovém světě

Kapitola podává reflexe o jednotlivých činnostech projektu, ve kterých byla použita práce s pohádkou.

Seznámení s tématem, panenkou a knihami

První den probíhalo seznamování se s týdenním tématem pohádek. Děti při příchodu do třídy obdivovaly knihy, které byly rozmístěné různě po třídě. Děti zaujalo netradiční umístění knih. Děti jsou zvyklé, že knihy jsou položené pouze na stolech, či uklizené v knihovně. Dětem jsem nechala prostor knihy si prohlížet a manipulovat s nimi. Umístění knih vzbudilo zájem, především u starších dětí. Na změnu se umístění knih se děti vyptávaly. Mladší děti použily, dle očekávání, leporela ke stavbě.

Následovalo svolání zvonečkem s říkankou a seznámení s panenkou. Při seznamování jsem použila metodu brainstormingu. Děti seděly v kruhu na polštářcích a diskutovaly, odkud panenka je, proč tu je, a proč tu dnes máme tolik knih. Pro zapojení mladších dětí jsem použila motivace panenky, mluví jen ten, kdo má panenku v rukách. Mladší děti se tak dostaly ke slovu a odpovídaly na cíleně kladené otázky.

Aktivita byla povedená, děti neskrývaly svůj zájem a sympatie k panence. Možnost pomoci panence Evičce dozvědět se něco o pohádkách a pohádky ji předávat, považuji za velice vhodný krok. Děti se vcítily do potřeb panenky a rozhodly se ji pohádky přiblížit. Při této aktivitě docházelo nejen k rozvoji komunikace, ale i fantazie.

Písničky

Při hudebních aktivitách, na které jsou děti zvyklé, používám hromadnou formu výuky. Nejprve píseň zpíváme po rýmech, aby došlo k osvojení slov. Po zazpívání písní děti dostávají jednoduché hudební nástroje. Děti se tento týden naučily dvě nové písničky. A to Pohádku naruby a Tři čuníci. Písnička s názvem Pohádka naruby děti zaujala textem.

Při učení textu se smály a diskutovaly o tom, zda jsou pohádky v písničce popisované správně, a jak by text měl vypadat. U písničky „Tři čuníci“ děti vnímaly především melodii, proto jsem zapojila i taneček ve trojicích.

Práce s písničkou slouží spíše jako motivace k dalším činnostem. Děti milují hudební aktivity, a proto nové písničky přijímají skvěle a s nadšením. Je potřeba během týdne písničky ve volných chvílích opakovat. Zároveň písničky zábavnou formou dětem umožňují získávání nových informací a jejich zapamatování jen dokládá, že písničky dětem rozvíjí paměť.

Výroba pohádkových rekvizit

Kvůli zaujetí dětí při seznamování jsme musely aktivitu výroby pohádkových rekvizit pozměnit. Děti vyráběly pouze korunky z papíru. Při stříhání i zdobení korunky rozvíjely jemnou motoriku i fantazii. Starší děti pracovaly zcela samostatně, u mladších byl potřeba dohled při manipulaci s nůžkami, či pomoc s vystřížením. Při činnosti děti nejvíce bavila možnost si korunku ozdobit podle své fantazie. Při práci bylo potřeba zabránit takzvanému kopírování. Děti, především ty mladší, mají tendenci práci si ulehčit okoukáním díla od souseda. Proto jsem děti rozdělila k více stolkům. Aktivita rozvíjela dětskou fantazii a ověřovala koordinaci oka a ruky.

Obr. 3 – Výroba rekvizit

Jak vznikají pohádky

Aktivita byla organizovaná hromadně v komunitním kruhu. Začala posíláním knihy v kruhu. Děti si knihu potěžkaly, prohlédly, přičichly k ní. Pojmenovali jsme společně části knihy, jako desky, listy, z čeho se kniha vyrábí. Dále jsem diskuzi zavedla na téma vznik knihy, a na to jak vzniká pohádka. Ptala jsem se dětí, kdo jim čte pohádky, kde jinde se k pohádce mohou dostat. Jaké pohádky znají. Děti většinou jmenovaly pohádky klasické a také pohádky animované, které znají z televize. Vysvětlily jsme si, jak se v minulosti pohádky přenášely slovně. A jak se během té dlouhé doby dostávaly stále jinou podobu. Jako příklad jsem uváděla pohádku O perníkové chaloupce. Děti znají verzi, že Jeníček a Mařenka se ztratily v lese, jiní, že je vyhnala macecha. I závěr pohádky děti znaly rozdílně. Někteří tvrdili, že ježibabu Jeníček a Mařenka strčili do pece, jiní, že ježibabě utekli.

Na ověření změn pohádek vlivem času a vypravěčů jsme s dětmi udělaly pokus, ke kterému jsme využily obměnu hry tichá pošta. Tentokrát jsem děti rozdělila do čtyř skupin, aby v každé skupině byl stejný počet zástupců z různých věkových skupin. Každá skupina dětí byla situována do jiné části třídy. Na začátku jsem první skupině dětí pověděla tyto věty: *„V jednom dalekém překrásném království žila holčička jménem Bětka, která byla krásná. Měla modré oči, světlé vlasy a tichý hlas.“*. Úkolem dětí bylo zapamatovat si co nejvíce z textu, ten pak převyprávět další skupině v jiné místnosti. Závěrečný příběh zněl takto: *„Daleko v krásném království bydlela holčička jménem Bětka. Byla moc krásná. Měla světlé vlasy, jako Blanička, modré oči a mluvila potichu.“*. Děti princip obměn pochopily. Nakonec jsme si do kruhu vzaly panenku Evičku a rozhodly se vytvořit pohádku pro ni. Pohádka se jmenuje Panenka a její přepis jsem vložila do knihy.

Aktivitu hodnotím, jako povedené a pro děti zajímavé. Rozvíjena u nich byla fantazie, komunikační dovednosti, logické myšlení i paměť.

Kimova hra – kouzelné předměty

Hra organizovaná hromadně, rozvíjející paměť dětí bavila. Z počátku děti měli v kruhu připravené předměty. Předměty jsem jim představila jako kouzelné. Optala jsem se dětí, zda poznají, do jaké pohádky věci patří. Překvapilo mě, že děti zařadily společně všechny předměty do pohádkových příběhů správně. Problém se zařazením nastal jen u kouzelného prstenu. Následovalo postupné odebrání a přidávání předmětů, kdy děti hádaly, co se změnilo.

Mladší děti nevydržely po popisu předmětů udržet pozornost. Proto jsem v průběhu hry změnila pravidla, abych zapojila nepozorné. Po dvojicích děti odcházely do vedlejší místnosti, jiná dvojice změnila počet věcí v kruhu. Dvojice, která odešla, následně hádala, co chybí nebo co přibylo.

Činnost bych příště volila se staršími dětmi. Mladší děti aktivita moc nebavila, především proto, že odpovídaly především děti starší. Metody slovní a rozhovoru mladší děti nebavily. Děti si, ale procvičily paměť, rozvíjely fantazii a získaly nové

informace o pohádkách.

Obr. 4 – Děti při hře

Kouzlení

Tato aktivita je zaměřená na rozvoj fantazie a pohybu. Jedná se o dramatickou činnost, kde se děti snaží pomocí svého těla znázornit požadovanou osobu či věc. Hra byla organizovaná v herně. První jsem se postavila do třídy já, otočila prstýnkem, pronesla kouzelnou formuli, a tím děti uvedla do role. Následovaly role, které vyvářely samy děti. Proměny byly v čaroděje, koníky, pejsky, ale také v spidermany, draky, stromy či vysavače. Vyzkoušely jsme s dětmi hru použít metodou nápodoby, ta ovšem neměla takový úspěch.

Aktivitu hodnotím jako dobře zvolenou, děti dostaly prostor k vyjádření své fantazie.

Četba pohádek

Během projektu jsem dětem prezentovala čtyři pohádky. Některé byly autorské, některé lidové. Pohádky jsem četla v různou dobu, ale vždy v návaznosti na činnosti. Čtení děti bavilo. Druhý den už se vyptávaly, kdy budeme číst pohádku. Podle aktivit starší děti poznaly, o jakou pohádku se jedná, jakou budeme daný den číst. Pro čtení pohádky jsem volila komunitní kruh, z hlediska organizace je vzhledem k věkovému složení třídy nejvhodnější. Během čtení v kruhu vidím na všechny děti, všem mohu pohlédnout do očí. U čtení jsme se snažila získat co největší zájem dětí. Pracovala jsem s hlasem a mimikou v obličejí, zapojovala gestikulaci, a během četby několikrát vyzývala děti k vyjádření jejich postoje k aktuální situaci v ději. Při práci jsem neustále střídala rozhovor s vyprávěním.

Úkolem dětí po dočtení pohádky bylo popsat hlavní postavy, děj, zdůraznit co je v pohádce správně, co je špatně.

Čtení pohádek děti znají, nebylo pro ně těžké odpovídat na otázky. Mladší děti reagovaly nejlépe na pohádku „Hrnečku vař“, starší děti si oblíbily „Pejska a kočičku“.

Hrniec – dramatizace vaření kaše

Aktivita probíhala v návaznosti na kouzlení v prostorách herny mateřské školy. V předem připraveném kruhu se děti na moje povely převalovaly, napodobovaly zvuky bublání a představovaly kaši vařící se v hrnci. Následně děti tancovaly na hudbu puštěnou z CD přehrávače. Z počátku si děti nebyly jisté pohyby, necítily se v kruhu pohodlně. Po opadnutí prvních rozpaků se jim aktivitu naopak nechtělo ukončit. Při reflexi děti uváděly, že se jim líbilo napodobovat vytékání kaše z hrnce. Aktivita dokázala zapojit jejich fantazii, logické myšlení a pohybové schopnosti.

Hrnečku vař – pokus

Pokus se sodou a octem byl organizovaný ve třídě u stolků. Motivací byly kouzelné formule: „hrnečku vař“ a „hrnečku dost“. Nejprve jsem pokus předvedla ve dvou nádobách, později si děti jednotlivě připravily do hrnečku barvivo a ocet. S dopomocí učitelky následně nasypávaly do připraveného roztoku sodu, která spustila pění. Při nasypávání sody každý pronesl kouzelná slova. Děti mohly pozorovat jakou barvu má jejich kaše, a jak moc pění. Pokus se sodou děti moc bavil. Nejčastější otázka při pokusu byla: „*Můžu kaši ochutnat?*“. Zároveň se děti vzájemně chlubily, kdo má kouzelnější hrneček. Pro budoucí opakování pokusu budu praktikovat ve venkovním

prostředí, ne ve vnitřních prostorách školky. Podle mého názoru aktivita dětem přiblížila děj pohádky, zapojila jejich fantazii a logické myšlení.

Obr. 5 a Obr. 6 - Vaření kouzelných lektvarů

Kresba obrázku / grafomotorika

Starší děti dostaly za úkol namalovat libovolný obraz z pohádky, mladší pak tvořit pomocí kroužení pastelek kaši tak, jako nám vařil hrnec. U dětí bylo potřeba dbát na úchop pastelky, který mají mladší žáci povětšinou špatný. Aktivita kreslení kaše se dětem tak líbila, že vytvořily více obrázků, spontánně se připojily i děti starší. Zároveň činnost ověřila jejich paměť a fantazii.

Obr. 7 a Obr. 8 – Grafomotorické cvičení

Magnet

Pohybová aktivita se řazením do určitého počtu se líbila starším dětem, protože mohly hru řídit. Tuto aktivitu bych po zkušenostech do heterogenní třídy nezařazovala. Mladší děti v ní nemají možnost realizace. Došlo zde nejvíce k zapojení logického myšlení.

Prasátka – tisk z výšky

Tato výtvarná aktivita je složitá na provedení, proto jsem ji realizovala jen s částí třídy. Aktivitu jsem prováděla během poledního odpočinku s předškoláky, kteří již po obědě nespí.

Dětem jsem zadala úkol zobrazit jednoduchý obraz z pohádky Tři prasátka vyrytím na slabý polystyrén. Poté se polystyrén nabarvil a obtiskl na čtvertku. Během rytí děti pohádku znovu samy převyprávěly. Tato aktivita děti bavila a to především z důvodu použití netradičního materiálu. Po aktivitě je potřeba ocenit jemnou motoriku, soustředění, koordinaci ruky a oka a použití fantazie.

Obr. 9 – Nabarvené desky na tisk z výšky

Obr. 10 – Rytí na desku

Prasátko a vlk

Pro tuto aktivitu jsem zvolila prostor herny. Děti obměny klasických honiček mají rády. Do projektu jsem ji zařadila tematicky a především kvůli změně činnosti na pohybovou. Vypozorovala jsem, že pokud chci získat lepší pozornost dětí ke klidnějším aktivitám, musím jim dopřát pohyb.

Stavby domečků/ řazení velikostí

Aktivita byla individuální, děti stavěly z kostek stavby prasátek, starší děti měly za úkol stavět pod dekou, tak aby neviděli na ruce, určené stavby. Činnost se dětem líbila, někteří tvořili skupinově. Rozvíjela především logické myšlení.

Obr. 11 a Obr. 12 – Stavění z kostek pod dekou

Kouzelný les

Pro tuto aktivitu jsem zvolila prožitkovou metodu. Dramatizace strašidelného lesa děti moc bavila. Atmosféra byla umocněna strašidelnou hudbou. Děti se vžívaly do role Jeníčka a Mařenky a jejich tváře odrážely zaujetí. Měla jsem obavu o věkově mladší děti, které budou v roli stromů, ale i ony s velkým zaujetím ztvárňovaly požadované. Tuto činnost hodnotím velice kladně, přesvědčila mě o vhodnosti ztvárňování jednoduchých scén pomocí dramatizace. Tato činnost je ideální k rozvíjení dětské fantazie a umocňování pocitu z pohádky.

Ved' mě

Tato aktivita byla rozdělena do dvou částí. První část byla dětem předávána metodou nestrukturované inscenace. Děti ve dvojicích procházely třídou. Podle námětu perníkové chaloupky, kdy je v lese tak veliká tma, že není vidět na kroky. Jeden z dvojice měl mít zavázané oči. Druhý z dvojice držel za ruku slepého a naváděl ho. Děti tak dostaly možnost důvěřovat kamarádovi nebo mít zodpovědnost za kamarádovo bezpečí. Některé děti zavázané oči nesnesly, bály se, ale i ti si alespoň vyzkoušely roli zachránce.

Druhá část aktivity obsahovala diskuzi o pocitech dětí při činnosti. Spousta dětí přiznala, že měla strach. Většina řekla, že se jim více líbila pozice, kdy kamarádovi pomáhaly. Nakonec děti usoudily, že les v noci, kdy nevidíme, musel být pro Jeníčka a Mařenku opravdu strašidelný a samy by se do této situace dostat nechtěly. I přes počáteční strach měla aktivita u dětí úspěch. Diskuze na konec aktivity rozvíjí komunikační dovednosti dítěte, kdy se dítě učí správně formulovat svůj zážitek a převádět ho ve zkušenost. Při aktivitě je velice podstatné poučit děti o bezpečnosti, a jako pedagog být velmi ve střehu.

Perníčky

Pro tuto činnost jsem použila metodu dramatizace. Aktivita byla podpořena strašidelnou hudbou. Sama jsem se zhostila role čarodějnice v perníkové chaloupce a děti jmenovala do rolí Jeníčků a Mařenek. Jako čarodějnice jsem se posadila na židličku na druhé straně třídy. Úkolem dětí bylo dostat se pro perníčky, které má u sebe čarodějnice. Čarodějnici ovšem nesmí probudit. Jakmile se stane, že se čarodějnice probudí, musí se děti proměnit ve stromy a nehýbat se, jinak je čarodějnice uvězní v perníkové chaloupce. Děti svůj úkol pochopily a vyřešily. Nakonec se k perníčkům dostali všichni. Během hry byl zjevný zájem získat perníček. Hlavně mladší děti měly problém potlačit svou touhu po odměně a zastavit svůj pohyb při probuzení čarodějnice. Aktivita rozvíjela fantazii, pohyb a logické myšlení.

Bludiště

Didaktická hra bludiště, nebyla pro děti nijak náročná. Jednalo se o pracovní list, který byl zpracovaný ve dvou obtížnostech dle věku dětí. Děti pomáhaly v bludišti najít cestu Jeníčkovi a Mařence ze strašidelného lesa zpět domů. Aktivita se odehrávala u stolků ve třídě. Děti si nejprve pracovní list prohlédly, následně hledaly správnou cestu pomocí

vedení prstu po papíře. Teprve když děti našly správnou cestu, použily pastelky na její vyznačení v pracovním listě.

Hru hodnotím na základě kladných reakcí dětí za vhodně použitou. Po splnění úkolu si děti pracovní list vybarvily a rozhodly se ho věnovat panence Evičce do knížky. Aktivita u dětí rozvíjela zrakové vnímání a logické myšlení.

Obr. 13 a Obr. 14 – Řešení pracovního listu

Oblečení

Skupinová didaktická hra byla použita na základě pohádky a posloužila k rozvoji motorických dovedností a logického myšlení. Třída byla rozdělena na dvě skupiny. Každá skupina měla vždy zvoleného zástupce, kterého oblékala dle pokynů učitelky. Připraveno bylo spousta oblečení pro různé příležitosti a do všelijakého počasí. Do rolí oblékaných dětí jsem záměrně volila děti mladšího věku, kvůli snazšímu zapojení do hry. Součástí hry bylo i hodnocení zvládnutí úkolu druhé skupiny. Podle mého názoru se aktivita povedla. Aktivita ověřovala logické myšlení, spolupráci a komunikační dovednosti.

Vítr

Prožitková aktivita byla zahájena pohybovou chvilkou, kde děti znázorňovaly pomocí svého těla počasí. Z krásného slunečného počasí se vyklubala bouřka a začal foukat vítr. Zde jsem využila pro zklidnění dětí dechové cvičení. Následovalo umístování košílek po třídě podle pokynů učitelky. Děti umístovaly obrázky tak, jako by je tam odnesl vítr. Dětem se činnost líbila, pro příště bych však aktivitu prováděla s menším počtem dětí.

Výroba noční košilky

Individuální aktivita byla realizovaná ve třídě u stolků. Děti obkreslily šablonu košilky či pyžama a tu podle své vlastní fantazie vybarvily pomocí vodových barev. Naprostá většina dětí zvolila jako motiv k malbě pyšnou košilku z pohádky. Tu výrazně vyzdobily. Tuto výtvarnou činnost považují za povedenou a hodící se do projektu. Děti při aktivitě zapojily svou fantazii a paměť.

Obr. 15 a Obr. 16 – Barvení nočních košilek

Skládání obrázků

První činnost, která byla zpětnou vazbou celého týdne. Děti si na základě aktivit z celého týdne měli vybrat z obrázků podle toho, která pohádka se jim nejvíce líbila. U obrázků byla rozstříhaná skládačka, kterou ve skupině děti složily. Nejvíce dětí skládalo skládačku u pohádky „Hrnečku vař!“. Další početnější skupina byla u pohádky „O pejskovi a kočičce“. Menší skupiny se vytvořily u pohádek „O perníkové chaloupce“ a pouze dvě děti se postavily k pohádce „O třech prasátkách“.

Následovala diskuze, proč si děti vybraly právě tu pohádku, u které stojí. U největší skupiny s pohádkou „Hrnečku vař!“, děti uváděly pokus, a kouzla. Pohádka „O pejskovi a kočičce“ sklídila úspěch hlavně díky aktivitě, která měla za úkol oblékání a vyrábění košilky. Práce s pohádkou „O perníkové chaloupce“ děti zaujala aktivitou „Veď mě“. Další odpovědi byly: „Vybrala jsem si tu pohádku proto, že ji mám ráda.“ a „Líbilo se mi, jak jsme kradli perníčky.“. Jeden chlapec odpověděl, že si pohádku O třech prasátkách vybral z důvodu, že má rád prasátka.

Stínové divadlo

Aktivitu stínového divadla jsme nerealizovala. Místo toho děti pohádky jen dramatizovaly. Děti nejsou zvyklé hrát divadlo, proto jsem jim role určovala podle obtížnosti. Nakonec děti odehrály všechny pohádky z projektu. Některé pohádky děti opakovaly několikrát, vždy v jiném obsazení. O vhodnosti zvolené aktivity mě utvrdily děti, které hru chtěly stále opakovat, a hru stále zdokonalovaly o další rekvizity a delší monology. Zatímco první hru jsem musela slovně doprovázet já, navádět k ději, další představení si děti vedly samy. Mladší děti se staly spíše pozorovateli, a po své roli se věnovali jiným činnostem.

4.5 Hodnocení očekávaných výstupů

K hodnocení očekávaných výstupů jsem zvolila tabulku. U jednotlivých výstupů hodnotím, zda byly použity vhodné aktivity ke splnění dosažení stanovených cílů a jakou měrou byly v rámci projektu dané úkoly splněny. Hodnotím číselně na stupnici 1-5, kde jednička znamená nevhodně použité aktivity/nesplnění výstupu, pětka naopak velmi vhodně použité aktivity/ splnění stanovených cílů.

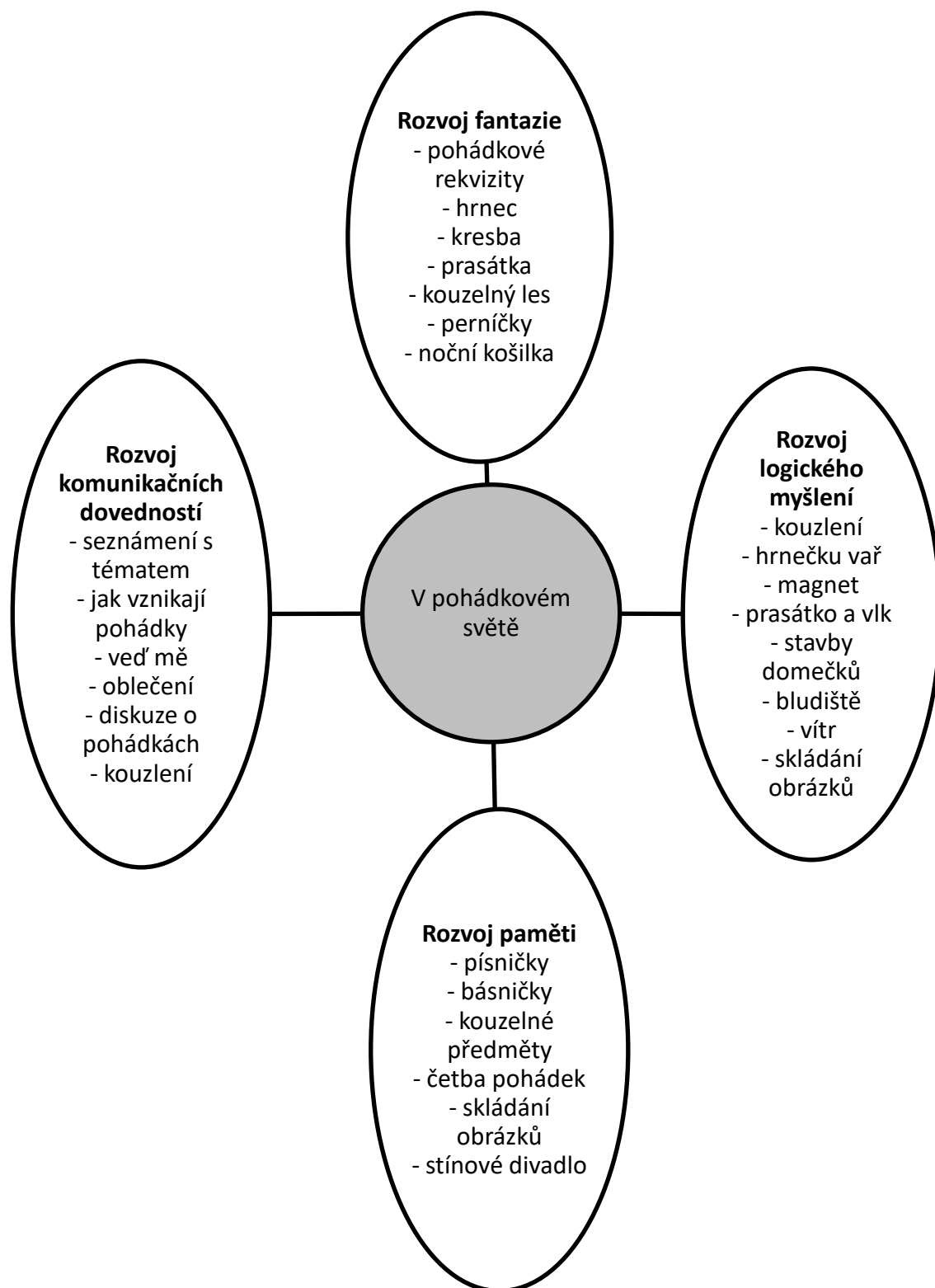
Očekávaný výstup	Vhodnost zvolených aktivit	Splnění stanovených cílů
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku	5	5
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami	5	5
vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity	5	5
porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej v gramaticky správných větách)	5	5
učit se nová slova a aktivně je používat	3	4
projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu	5	5
řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně		
projevovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	5	5
spolupracovat s ostatními	5	4
utvořit si základní představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim, a v jednotlivých situacích se podle této představy chovat (způsobem odpovídajícím věku)	5	5

Tab. 1 – Hodnocení očekávaných výsledků

V rámci projektu byly splněny všechny očekávané výstupy. U většiny z nich jsem s výsledky spokojena. Děti při výtvarných činnostech dokázaly ovládat koordinaci ruky a oka a zvládat jemnou motoriku. Během celého trvání projektu děti zacházely s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami bez větších obtížností. Při čtení pohádek děti projevovaly o příběhy zájem, na četbu se záměrně soustředily. Při diskusních chvílích v komunitním kruhu se samostatně vyjadřovaly k ději i postavám. Následně dokázaly uplatnit získané informace a fantazii ve výtvarných a dramatických aktivitách. Při hodnocení činností děti mluvily o svých pocitech a nápadech. Většina činností z projektu byla realizovaná hromadnou či skupinovou formou, kde děti musely spolupracovat. Spolupráce činila u mladších dětí občasné problémy, proto ji v tabulce hodnotím číslem čtyři. Stejným číslem, tedy čtyřkou, jsem ohodnotila i plnění očekávaného výstupu se získáváním nových slov. V pohádkách, se kterými se děti během projektu seznamovaly, se nová slova vyskytovala málo. Nicméně pokud se objevilo nové slovo, s dětmi jsme ho vysvětlily a použily v jiných větách než v příběhu. Souhrnně hodnotím očekávané výstupy za splněné pomocí vhodných aktivit.

5 Shrnutí

Obr. 17 – Rozdělení činností dle funkce

Projekt, s názvem „V pohádkovém světě“, byl vytvořen s cílem přiblížit dítěti v předškolním věku pohádkové příběhy rozličnými činnostmi a ověřit rozvoj předčtenářské gramotnosti v oblasti logického myšlení, paměti, komunikačních dovedností a fantazie pomocí práce s pohádkou. Všechny činnosti projektu byly plánované a záměrně zvolené, aby ověřily vhodnost použití pohádky v předškolní výchově, jako rozvíjejícího pedagogického prostředku. V projektu jsem nejvíce využívala metody prožitkového a kooperačního učení a prvky dramatické výchovy. Při práci s projektem jsem se více zaměřila na jednotlivé reflexe činností povětšinou metodou brainstormingu v komunitním kruhu, který se mi osvědčil.

Přípravu i uskutečnění projektu hodnotím kladně. Projekt byl motivován způsobem, který oslovil všechny děti a vybízel k dalším aktivitám. Všechny činnosti během dne na sebe navazovaly a spojoval je vždy jeden pohádkový příběh. Záměrem projektu bylo využít pohádku jako vzdělávací prostředek, který umožní rozvoj předčtenářské gramotnosti v určitých oblastech.

Projekt ověřil, že děti se díky pohádce osobnost dítěte rozvíjí a to především v oblasti fantazie a komunikačních dovedností. Použité pohádky vedly děti k využívání jejich fantazie ve výtvarném projevu, konstruktivních činnostech i tvoření během spontánních odpoledních činnostech.

Metody použité k práci s pohádkou děti přijímaly bez obtíží. Za nejvhodnější metody výuky k rozvoji fantazie během projektu považuji metody dramatické výchovy a metody založené na prožitku. Děti díky těmto metodám prožily část příběhu a došlo tak lépe k jeho přijetí. Výrazný rozvoj během projektu jsem zaznamenala v oblasti komunikačních dovedností, kdy se děti k pohádkám vyjadřovaly a vyprávěly si je mezi sebou. Následnou zpětnou vazbu o rozvoji paměti a komunikačních dovednostech jsem dostala od rodičů dětí. Několik rodičů dětí se zmínilo, jak děti pohádky vyprávějí doma. Podle mého názoru rozvoj komunikačních dovedností zapříčinily společné reflexe činností a diskuze v komunitním kruhu. Pohádka bezesporu ovlivnila i rozvoj paměti a myšlení, což dokazuje zapamatování příběhů i činností z celého týdne. Na konci týdne dokázaly děti projekt ohodnotit a vybrat pohádku, která je nejvíce zaujala. Výběr nejzajímavější pohádky z týdne dokazuje tvrzení praktické části práce, která uvádí, že děti ve věku čtyř až šesti let mají rádi zvířecí hrdiny a děti mladšího věku upřednostňují pohádky lidové. Projekt přispěl i k rozvoji pozornosti. Děti, v porovnání s předchozími týdny, dokázaly u čtení pohádek udržet pozornost cíleně delší dobu a více se soustředily na děj. Aktivita a zájem o pohádky se díky projektu zvýšily. Děti se poznaly nové

pohádky a naučily se s pohádkou pracovat v činnostech dramatických, výtvarných, pohybových i hudebních.

Práce s pohádkou ovlivnila i jejich spontánní hru, kde jsem zaznamenala náměty pohádek prezentovaných během projektu. Právě zapojení pohádek do spontánní hry ověřuje jeden z cílů pozorování, a to že pohádka ovlivňuje myšlení a jednání dítěte.

Díky projektu jsem získala mnoho cenných zkušeností a rozhodla se pro častější využívání projektů ve své výuce.

ZÁVĚR

Vypracování této práce, především pak realizace projektu s názvem „V pohádkovém světě“, potvrdilo, že pohádka je vhodný vzdělávací prostředek. Realizace projektu poukázala na nejvhodnější metody práce s pohádkou. Na základě přímého pozorování a zpětné vazby od dětí vyšly za nejvhodnější při práci s pohádkou metody prožitkové a metody dramatické. Tyto metody napomohly dětem pohádky citově prožít. Rozvoj inteligence je závislý na citovém zaujetí, bez kterého nevznikne žádný zájem. Proto tvrdím, že při práci s pohádkou dochází u dětí k celkovému rozvoji osobnosti dítěte.

Cílem projektu bylo ověřit, že práce s pohádkou schopností a dovedností podporujících předčtenářskou gramotnost, která je základem pro osvojení čtení a psaní. Rozvoj fantazie byl v rámci projektu u dětí zřetelný. Děti využívají díky pohádkovým námětům fantazii v dalších navazujících činnostech, jako je malování, spontánní hra i hra námětová. Pohádka umožňuje rozvoj dětské fantazie, a proto by v práci s dětmi neměla v žádném případě chybět.

Krásnou zpětnou vazbu zprostředkovaly v rámci projektu děti nevědomky, kdy se rodiče dětí zmiňovali, že pohádky děti prezentují i v domácím prostředí svým blízkým. Tato informace potvrzuje, že práce s pohádkou rozvíjí jak paměť, tak komunikační dovednosti.

Z práce vyplývá, že práce s pohádkou znamená pro dítě obohacení. Pohádka odpovídá přirozené zvědavosti dětí i jejich citlivosti. Předkládá vzorce chování, nabízí řešení problémů, umožňuje dítěti pochopit svět dospělých.

Pohádka je jedinečný literární útvar, který pomáhá i nám pedagogům. Proto by práce s pohádkou měla být součástí práce každého učitele v mateřské škole. Pohádka je dnes pro mě nepostradatelný pomocník ve vzdělávání dítěte. Jejím prostřednictvím dokáže dítě poznávat svět kolem sebe i sebe samo a rozvíjet tak svou osobnost.

6 Seznam použité literatury

BETTELHEIM, Bruno (2000). *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-7106-290-1

BĚLINOVÁ, Ludmila a kol. (1980). *Pedagogika předškolního věku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

DOSTÁL, Antonín, OPRAVILOVÁ, Eva (1985). *Úvod do předškolní pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

EYRE, Linda, EYRE, Richard (2000). *Jak naučit děti hodnotám*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-360-9

ČERNOUŠEK, Michal (1990). *Děti a svět pohádek*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00060-1

ČEŇKOVÁ, Jana a kol. (2006). *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza, komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-095-X

KÁDNEROVÁ, Božena (1982). *Metodika literární výchovy v mateřské škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

MAREŠ, Jiří, PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška (1995). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-029-4

MIŠURCOVÁ, Věra, OPRAVILOVÁ, Eva a kol. (1978). *O estetické výchově nejmenších*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

MŠMT (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM (2018). *Stručný přehled činností oboru logopedie za období 2007-2017* [online]. Praha: ÚZIS.

Dostupné z <https://www.uzis.cz/rychle-informace/strucny-prehled-cinnosti-oboru-logopedie-za-obdobi-2007-2017>

KRYČOVÁ, Marta (2018). *Činnosti k rozvoji řečových dovedností v předškolním vzdělávání*. Praha : Raabe. ISBN: 978-80-7496-376-6

OPRAVILOVÁ, Eva, GEBHARTOVÁ, Vladimíra (2003). *Rok v mateřské škole: Kurikulum předškolní výchovy*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-847-3

PAUSEWANG, Elfriede (1993). *150 her k utváření osobnosti*. Praha: Portál. ISBN 80-85282-50-X

POLÁK, Josef (1989). *Přehledné dějiny české literatury pro děti a mládež a četby mládeže*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

STREIT, Jakob (1992). *Proč děti potřebují pohádky*. Praha: Baltazar. ISBN 80-900307-4-2

STRNADOVÁ, Karla (1989). *Literární výchova v mateřské škole*. Praha: Naše vojsko

ŠMAHELOVÁ, Hana (1989). *Návraty a proměny: Literární adaptace lidových pohádek*. Praha: Albatros. ISBN 13-864-89

ULRYCHOVÁ, Irina (2000). *Hrajeme si s pohádkami*. Praha:Portál. ISBN 80-7178-355-2

VEBEROVÁ, Eva (1984). *Soubor textů k literární výchově v mateřské škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

7 Seznam použitých tabulek

Tab. 1 – Hodnocení očekávaných výsledků.....	56
--	----

8 Seznam použitých obrázků

Obr. 1 – Myšlenková mapa projektu	28
Obr. 2 – Rozdělení vzdělávací nabídky dle činností	32
Obr. 3 – Výroba rekvizit	45
Obr. 4 – Děti při hře.....	47
Obr. 5 a Obr. 6 - Vaření kouzelných lektvarů.....	49
Obr. 7 a Obr. 8 – Grafomotorické cvičení.....	49
Obr. 9 – Nabarvené desky na tisk z výšky.....	50
Obr. 10 – Rytí na desku.....	50
Obr. 11 a Obr. 12 – Stavění z kostek pod dekou.....	51
Obr. 13 a Obr. 14 – Řešení pracovního listu.....	53
Obr. 15 a Obr. 16 – Barvení nočních košilek.....	54
Obr. 17 – Rozdělení činností dle funkce	58

9 Seznam použitých grafů

Graf 1 - Využití poměru složek výchovy v rámci prvního dne projektu.....	35
Graf 2 - Využití poměru složek výchovy v rámci druhého dne projektu.....	37
Graf 3 - Využití poměru složek výchovy v rámci třetího dne projektu.....	39
Graf 4 - Využití poměru složek výchovy v rámci čtvrtého dne projektu.....	41
Graf 6 - Využití poměru složek výchovy v rámci pátého dne projektu.....	43

10 Seznam příloh

Příloha A Pohádka Hrnečku vař!

Příloha B Pohádka O třech prasátkách

Příloha C Pohádka O perníkové chaloupce

Příloha D Pohádka O pyšné noční košilce

Příloha E Informovaný souhlas rodičů

Příloha A Pohádka Hrnečku vař!

V jedné vsi žila se svou dcerou chudobná vdova. Zůstávaly ve staré chaloupce s doškovou potrhanou střechou a na půdě chovaly slepice. Máma chodila v zimě do lesa na dříví, v létě na jahody a na podzim na poli sbírala klásky, co tam sedláci ležet nechali. Dcera nosila do města vejce na prodej. Tak se spolu živily. Jednou v létě se máma roznemohla a dcera musela do lesa na jahody místo ní, aby měly co jíst; vařily si z nich kaši. Vzala džbánek, skývu černého chleba a vyrazila. Když měla džbán plný jahod, zamířila k studánce, tady usedla, vyndala ze zástěry chléb a začala obědovat. Dobře slyšela, jak ve vsi tou dobou právě zvonili poledne. Najednou se odkudsi vzala vedle ní stará žena, vypadala jako žebračka, a v ruce držela hrneček. „Má zlatá panenko,“ spustila stařenka, „to bych jedla! Od včerejška od rána jsem nevzala nic do úst. Nedala bys mi kousek chleba?“ „Pročpak ne,“ odpověděla dívka bez rozmýšlení, „chcete-li, třeba celý. Však já domů dojdu. Jen nebude-li vám tuze tvrdý.“ Neváhala a podala stařence celý svůj oběd. „Zaplat' pánbůh, má zlatá panenko, zaplat' pánbůh! Ale když jsi tak hodná, to já ti musím také něco dát! Tuhle mám hrneček. Když ho doma postavíš na stůl a poručíš mu: Hrnečku, vař!, navaří ti tolik sladké kaše, kolik budeš chtít. Až budeš myslet, že máš dost, jen poruč: Hrnečku, dost!, a on hned vařit přestane. Jen nezapomeň, co máš říct.“ Podala dívce hrneček a zase se ztratila neznámo kam. Když dcera dorazila domů, povídá mámě, co se jí v lese přihodilo. Hned postavila hrneček na stůl a nařídila: „Hrnečku, vař!“ Chtěla vědět, zda ji stařenka neobelhala. V hrnečku to začalo bublat a hned se ode dna začala kaše vařit. Bylo jí víc a víc. Než bys deset napočítal, byl hrneček plný po okraj. „Hrnečku, dost!“ křikla dívka a hrneček hned přestal kaši vařit. Dcera s mámou sedly ke stolu a pustily se do kaše. Byla jako mandle. Sotva dojedly, vzala dcera do košíku několik vajec a vypravila se do města. Musela s nimi dlouho na trhu sedět; dávali jí za ně málo, teprve až kvečeru je prodala. Máma se dcery doma nemohla dočkat. Taky už měla zase hlad a hlavně na kaši chuť. Čekala, čekala, pak vzala hrneček, postavila ho na stůl a sama mu poručila: „Hrnečku, vař!“ Jak to vyslovila, začal hrneček ode dna kaši vařit. Sotva se žena otočila, byl kaše plný. „Musím si ještě pro miskou a lžíci dojít,“ vzpomněla si máma a zašla do komory. Když se vrátila, zůstala stát jako omráčená. Kaše se valila z hrnečku proudem na stůl, ze stolu na lavici a z lavice na zem. Žena z leknutí zapomněla, co má vyslovit, aby hrneček přestal kaši vařit. Přiskočila k němu a přikryla ho miskou, co v ruce držela. Myslela si, že tím hrneček zastaví. Ale miska spadla na zem a rozbila se, kaše se dál hrnula z hrnečku jako lavina. Už jí bylo ve světnici tolik, že musela utéct do síně. Tady lomila

rukama a bědovala: „Ach, ta nešťastná holka, co to domů přinesla? Já jsem si hned pomyslela, že to nebude nic dobrého!“ Za chvíli přetékala kaše ze světnice přes práh do síně. Přibývalo jí víc a víc, jak hrneček vařil a vařil. Žena už nevěděla kudy kam, tak vylezla na půdu a pořád bědovala, co ta holka její nešťastná domů donesla. Ale kaše bylo stále víc a víc. Netrvalo dlouho a valila se dveřmi i oknem na silnici. Kdo ví, kde by tomu byl konec, kdyby konečně dcera se z trhu domů nevrátila a nekřikla: „Hrnečku, dost!“ Na návsi ale už byl takový kopec kaše, že sedláci, kteří se vraceli večer z pole domů, nemohli s vozy skrz kaši projet a museli se jí na druhou stranu prokousat.

Příloha B Pohádka O třech prasátkách

Byla jednou tři prasátka, která se rozhodla, že se vydají do světa. Toulala se po loukách, hrála si a dováděla. Ale přešlo jaro i léto, začal podzim a venku byla zima. Rozhodla se prasátka, že si postaví domečky. První prasátko stavělo domeček ze slámy, druhé ze dřeva a třetí z cihel. První prasátko mělo svůj domeček rychle postavený, druhému trvala stavba o něco déle, ale nejvíce práce se stavbou domečku mělo třetí prasátko. Jeho dva bratři se mu posmívali: „Kdybys stavěl jako my, byl bys už hotový!“ Ale třetímu prasátku to nevadilo: „Alespoň se na mě nedostane vlk, až přijde!“ A na jeho slova také brzy došlo. Prasátka zanedlouho zjistila, že se okolo potlouká hladový vlk. Moc se polekala a schovala se do svých domečků. Vlk přišel k domečku ze slámy a volal na prasátko: „Prasátko, pojd' ven, budeme si hrát!“ Když prasátko nešlo, začal ze všech sil foukat na domeček, až všechnu slámu z domečku odfoukal. Prasátko ale stačilo utéct a schovat se u svého bratra v dřevěném domečku. Vlk přišel k domečku ze dřeva. „Nebojte se, prasátka, pojd'te ven, budeme si hrát,“ volal sladkým hlasem, aby prasátka ošálil. Ve skutečnosti už se ale těšil, jak si na prasátkách pochutná. Když prasátka nevylezla, začal foukat – nejprve slabě, potom silněji. Foukal, až domeček taky rozfoukal. Ještě štěstí, že prasátka utekla a stihla se schovat v domečku z cihel. Vlk přiběhl k domečku třetího prasátka a začal foukat. Foukal ze všech sil, foukal, ale domeček se mu rozfoukat nepodařilo. Přemýšlel, jak by se na prasátka dostal, a napadlo ho, že do domečku vlezl komínem. Vylezl na střechu a spustil se do komína. Ale dole mezitím prasátka pořádně roztopila ohniště a vlka nejenže štípal kouř do očí, ale ještě si na ohni připálil ocas. Vyrázil ven z komína a utíkal, až se mu za patami kouřilo. Od té doby už nikdy na paseku nepřišel a prasátka v bezpečí společně hospodařila v domečku z cihel.

Příloha C Pohádka O perníkové chaloupce

Byl jeden chudobný otec a měl dvě děti, Honzíček a Marušku. On chodíval do lesa dřevo porážet a nemohl na děti pozor dávat; proto když jim, malým dětem, matka umřela, oženil se, aby měly děti zase matku. Ale ta druhá matka nebyla hodná, neměla ráda otce, ani děti, a otec měl proč naříkat. Jednou se té maceše ty děti tak zprotivily, že muži poručila, aby je zavedl a více aby domů se nevracely; darmo se tomu muž protivil děti svoje zavést, ale žena pokoje nedala, on se jí bál, a proto se smutným srdce jednoho dne dětem řekl: „Vezměte si džbáněčky, půjdete dnes se mnou do lesa na jahody.“ Děti radostí skákaly, vzaly hned džbáněčky a s otcem do lesa se ubíraly. Když přišli hluboko do lesa, zavedl je otec na velkou mýtinu jahod, kde se vše jen červenalo, a řekl jim: „No, milé moje děti, tuto sbírejte si jahody, a já tamto půjdu dříví porážet, dokud mě budete slyšet tlouci, budete vědět, že jsem na tom místě.“ Děti dychtivě padly na jahody a otec odešel opodál, přivázal mezi stromoví palici, která větrem pohazována do stromů tloukla, jako když dříví poráží. Když tak děti ošálil, vrátil se domů a děti v lese nechal. Když měly děti plné již džbánky a dosyta se najedly, začaly myslet, aby se k otci podívaly. I šly tam, odkud se po chvílích udeření palice ozývalo, ale nenašly tátu, jen jeho palice visela na stromě. „Kdepak jen náš tatínek bude, snad šel domů a nás tu nechal," řekl Honzíček. „Ale copak si to myslíš, však on tatínek někde bude a přijde zajisté pro nás, jen tu buďme," řekla Maruška. A tedy čekaly a z dlouhé chvíle jedly zase jahody ze džbánu, až byly džbánky prázdné, musely je tedy zase naplnit, a tak jim ušla chvíle. Než začalo se stmívat, přestal tlukot palice a dětem bylo úzko, i vzaly džbánky a šly hledat otce. „Slunéčko se níží, k večeru se blíží, táto, pojd'te domů!" volaly lesem; ale žádného ohlasu neslyšely. „To jsme už, milý Honzíčku, zabloudili a tatínka nenajdeme; musíme tu zůstat přes noc," řekla Maruška; ona byla starší a moudřejší. „Ale já se bojím," Honzíček na to. „No tedy počkej, já vylezu na strom, jestli uvidím nějaké světlo a v tu stranu bychom se potom dali," těšila ho Mařenka a hned taky na strom lezla. - Ze stromu dívala se kolem dokola, když viděla zdaleka světýlko, zavolala Honzíčka, aby se už nebál, slezla dolů, a v tu stranu, kde světlo viděla, se dali. I přišli z lesa ven, na zelenou louku; na té louce viděli hezkou chaloupku a ta chaloupka byla perníková. Šli až k okénku, koukli dovnitř a viděli tam sedět starou bábu a dědka. „Počkej," řekl Honzíček, „já vlezu na střechu, ulomím kus perníčku a budem se mít dobře." "A jestli na nás přijdou," Maruška se strachovala - ale Honzíček byl už na

střeše a loupal perníček a Maruše dolů házel. I poslala bába dědka, aby se šel podívat, že se jí zdá, jako by někdo loupal perníček. Šel dědek ven a ptá se: „Kdopak to na mé střeše loupá perníček?“ „I ne, dědečku, to větříček," tenkým hláskem odpověděla Maruška pod oknem - a dědek se spokojil. Děti se byly najedly a pod oknem se uhnízily k spánku. Ráno si vlezl zase Honzíček na střechu, aby si uloupnul kus perníčku, a bába zase poslala dědka se podívat. Maruška chtěla zase dědečka odbýt, ale on ji viděl a šel to bábě povědít. „Chutě, Honzíčku, musíme utéct, sice bude s námi zle," volala Maruška na Honzíčka, neboť slyšela, jak bába dědka posílá, aby jí ty děti přivedl, že si je upeče. Honzíček skočil ze střechy, Maruška ho chytila za ruku, a utíkali, co mohli a kam je oči vedly, a dědek hnal se za nimi, ale že byl tlustý a nemotorný, nemohl jim přece stačit. Než nebyly by mu ty dětičky utekly, kdyby se tu byla pojednou žena nevyskytla na lenném poli. „Prosím vás, panímámo, povězte nám, kudy bychom se dali; zlý dědek z perníkové chaloupky nás honí, chtějí nás upéct, že jsme jim kousek střechy uloupili." „Tuto se dejte do lesa, tou cestičkou, však já dědka zdržím," řekla plečka a ukazovala dětem do lesa. Děti utíkaly dále, a za chvíli přiběhl dědek silně si odfukoval. „Osobo," ptal se plečky, „neviděla jste tudy jít dvě děti?" „Pleju len," odpověděla žena, jako by mu nerozuměla. „Osobo, já se vás ptám, jestli jste tudy viděla jít děti." „Až vypleju a uzraje, budem trhat." „Osobo, rozumějte pak, ptám se vás, jestli jste viděla tudy jít děti." „Až vytrháme, budem drhnout semeno a pak len močit." „Osobo, cožpak nerozumíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „Po vymočení prostírat a v peci sušit." „Osobo, vy jste snad hluchá, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „Nu, a po vysušení budem třít a po vytření vochlovat." „Osobo, neslyšíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „Tak; nu, a po vochlování budem nadívat na kužele a příst." „Osobo, co mi do toho, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „Až napředem pěkných tenkých přadýnek, budem soukat." „Osobo, osobo, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „Až nasoukáme, budem tkát pěkné tenké plátno." „Osobo, co je mi do plátna, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „až utkáme, budem bílit, až vybílíme, budem stříhat a šít košile, košilky, šátky a stužky, sukně a zástěrky." „Osobo, cožpak si na uších sedíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti." „A tak, co s tím budem dělat? - Nu, budem se do toho odívat a nosit se čistě bíle." „Osobo, prosím vás, neviděla jste tudy jít děti?" „Až to roztrháme? - Nu, pak to podpálíme, uděláme z toho troud. Nu, do troudu budem pak křesat tak dlouho, dokud vydá živou jiskřičku a boží ohníček ho nestráví. Boží ohníček rozejde se v dým, dým pak v povětří, a to je konec mojí řeči.“ „ Osobo, já se vás na to neptal, ptám se vás, neviděla-li jste tudy jít děti." „Děti, nu, to jste měl hned

řít, bodejt' neviděla, ba viděla, šly tamtudy tou cestičkou po polích, a přímo k tomu potoku, co ty vrby jsou. Ale už je nedohoníte, skákaly jako poštolky," při těch slovech ukázala žena dědkovi na opačnou stranu, než byla dříve děti poslala. Dědek to poznal, zlostí odplivnul a zpátky domů šel, a když odešel, i žena z pole zmizela a děti přišly domů

Příloha D Pohádka O pyšné noční košilce

Považte, děti, co se pejskovi jednou stalo! Hopsal, skákal, hrál si s kočičkou na louce, váleli sudy, dělali kotrmelce a všelijaké jiné komedie a přitom si někde vrazil do pacičky ostrý střep. Byl to malý střep, ale hodně to bolelo a nemohl na tu nožičku dobře došlápnout."Je to ale nerozum a neopatrnost," hubovala kočička, "nechat takhle někde válet střepy. To by lidé neměli nikdy dělat! Střepy se mají vždycky pěkně uklidit. Pak na to někdo šlápne, třeba některé zvířátko, nebo třeba i děti, když jsou bosý, a rozříznou si nožičku a pak to bolí a teče jim z toho krev. Pojd', pejsku, můj chudáčku, moje nynyny, ty můj pišulko a pišulánku, můj pišiši a pišišišínku, ty můj broučku zlatý, pojd', ty moje ubohá pišišindo, já tě vezmu domů a zavážu ti tlapičku, aby tě ta bolístka tak nebolela!"Doma kočička pejskovi tlapičku pofoukala a vymyla a zavázala, aby ho ta bolístka tak nebolela. "Já se bojím, aby se mně z toho neudělal vřes," povídal pejsek, když mu to kočička zavazovala. "Co aby se ti z toho neudělalo?" divila se kočka."No, vřes aby se mně z toho neudělal. To se přece někdy z takových bolístek udělá velká bolenice, napuchne to, až je z toho velká boule, kolem je to červené a uvnitř bílé a tomu se říká vřes. A ten pak moc bolí." - "Aha, ty myslíš vřed!" pochopila kočička."Ale ne! Vřes myslím. Přece vřed roste u lesa a dává se do vázy!" řekl pejsek."Ale kdepak!" řekla kočička, "to si to pleteš. Přece vřes se dává do vázy, a ne vřed. Hihhi, kdopak by si dával do vázy vřed! To se přece nedělá, to ne, to ne!" "Ty si to pleteš!" hádal se pejsek. "Z bolístky se někdy udělá vřes a u lesa roste vřed. Tak je to!" "Tak si tomu tedy říkej jak chceš, ale já se ti musím smát, až to povím dětem, tak se ti budou smát taky," řekla kočička a položila pejska na polštář. Pejsek seděl na polštáři s tlapičkou zavázanou a čekal, až se mu na ní udělá ten vřes. Čekal dlouho, vrtěl sebou všelijak, ale běhat nemohl, a tak mu byla dlouhá chvíle. "Co mám dělat, co mám dělat!" naříkal, "já mám dlouhou chvíli. Prosím tě, kočičko, povídej mně něco." "A co bych ti povídala?" řekla kočička. "Povídej mně nějakou pohádku!" řekl pejsek. "A jakou?" ptala se kočička. "Nějakou hezkou," žádal pejsek. "Povídej, povídej!" "Chtěl bys o noční košilce?" ptala se kočička. "Tak, o noční košilce, ale musí to s ní nakonec dobře dopadnout," poručil pejsek. "Tak tedy o noční košilce," řekla kočička a začala vypravovat: "Tak byla jednou jedna noční košilka a ta byla chudá. A protože byla chudá, tak na sobě neměla žádné červené, ani modré, ani žluté, zelené nebo fialové proužky, ani žádné vyšívání s kuličkami, čtverečky, hvězdičkami, kytičkami, ani lístky. Byla jenom bílá, ale přitom byla moc hodná. A tak šla jednou na procházku a potkala jinou noční košilku. „Jéjéj, to je krásná košilka!“ vykřikla ta chudá noční košilka.

Ona ta druhá noční košilka byla bohatá a byla krásně barevná a měla na sobě vyšívané čtverečky, proužečky a všelijaká kolečka a všechno možné, jak moc byla zdobená. „Ach košilo, ty jsi tak krásná, ty se mně tak tuze líbíš,“ řekla ta chudá noční košilka té bohaté noční košilce, „pojď si se mnou hrát!“ Ale ta bohatá noční košilka byla pyšná., „Nepůjdu!“ řekla, „ty na sobě nemáš žádné proužečky, ani žádná kolečka a nic, s tebou já si nebudu hrát!“ To řekla a šla pyšně dál.“ „To nebyla hodná noční košilka,“ řekl pejsek, „když si s tou chudou košilkou nechtěla hrát.“ „Baže nebyla,“ řekla kočička. „Však taky, jak si potom hrála sama, tak na sebe nedala dobře pozor a hrála si v blátě a moc se umazala.“ „To měla z toho, že byla pyšná!“ řekl pejsek, „a teď zas povídej dál!“ „No tak teda,“ povídala kočička dál, „tu chudou noční košilku to trápilo a byla z toho smutná. Šla domů, sedla si na postýlku a byla pořád ještě z toho smutná, jak si ta pyšná noční košilka s ní nechtěla hrát. A tu k ní přišel takový andělíček a povídá jí: „Proč jsi tak smutná, košilko?, „Já jsem smutná“ řekla chudá noční košilka, „protože jsem potkala krásnou noční košilku, ta byla vyšívána a měla na sobě všelijaká kolečka, jahůdky, čtverečky a proužečky a ta se mně tak tuze líbila a já jsem si s ní chtěla hrát, ale ona nechtěla, protože jsem chudá a nemám na sobě žádné takové vyšívání, jako měla ona.‘, „Nic si z toho nedělej,“ řekl andělíček. „Jen se pěkně svlékni a jdi hajat. Však ono se to do rána už třeba nějak spraví.“ Tak se tedy ta chudá noční košilka svlékla a šla pěkně hajat. A když spala, zavolal ten andělíček ještě jiné andělíčky a ti tu košilku krásně vyšili a udělali na ní proužečky a červené tečky a čtverečky a ještě takové všelijaké věci, jak to má kdo rád, a ještě ji pěkně vyžehlili a pak zas odletěli. A když se ráno ta noční košilka probudila a oblékla se, tu se ani nemohla poznat. Šla na procházku a teď potkala tu pyšnou noční košilku, která si s ní včera nechtěla hrát. A ta pyšná noční košilka byla dosti umazaná, to jsme už povídali, a nemohla tu košilku ani poznat. „To je krásná noční košilka,“ řekla si, „kdyby si tak chtěla se mnou hrát!“ „Ať si s ní ta chudá košilka hraje!“ řekl pejsek kočičce. „Ať si s ní hraje a není taky pyšná, když tamta byla pyšná a nechtěla si s ní hrát!“ „To také že nebyla pyšná, ta chudá noční košilka,“ řekla kočička, „třebaže teď byla čistá a měla na sobě tečky a čtverečky a proužečky. Ona řekla té pyšné: „Jen si pojď se mnou, ty košilko, hrát!“ „To je dobře, to se mně líbí,“ řekl pejsek, „že se nestala pyšnou. A na co si všechno hrály?“ „No na všechno si hrály,“ povídala kočička. „Hrály si s panenkami a na prodávanou, na školu i na honěnou i na schovávanou, dělaly si věnečky a zahrádku, hrály si na vaření a na návštěvu a na všechno možné, až si dost vyhrály, a pak šly spolu do jedné postýlky spát. A ta pyšná noční košilka už nebyla pyšná, ona si řekla, že už nikdy pyšná nebude, a potom si ty dvě noční

košilky spolu hrály každý den a nikdy se ani spolu nehádaly, ani žádná z nich nechtěla jedna druhé poroučet." "Tak to bylo dobře," řekl pejsek. "A mne už tlapička nebolí. Já jsem na tu bolístku při tom povídání docela zapomněl."

Příloha E Informovaný souhlas rodičů

Informovaný souhlas rodičů

Vážení rodiče,

v souladu s etickými zásadami Vás žádám o souhlas s účastí Vašeho dítěte na projektu a využití fotografií a výtvorů Vašeho dítěte pro účely bakalářské práce psané na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Projekt s názvem „V pohádkovém světě“ vznikl v rámci ověření bakalářské práce v praxi. Časový rozsah projektu je jeden týden, během kterého přibližuji dětem pomocí různých záměrně zvolených činností vybrané klasické i autorské pohádky. Hlavním cílem projektu je ověření rozvoje schopností a dovedností podporujících předčtenářskou gramotnost, především pak rozvoj fantazie, paměti, myšlení a komunikačních dovedností při práci s pohádkou.

Děkuji

Dusilová Martina

Souhlasím, aby se můj syn/moje dcera .....zúčastnil/a projektu „V pohádkovém světě“ v mateřské škole. Zároveň souhlasím s využitím fotografií a výtvorů svého dítěte, pořízených v rámci tohoto projektu, pro účely vypracování bakalářské práce na PdF UHK.

Datum:.....

Podpis :

.....